

Arêkerdax: Şahab Laçîn

ESTANIKAN Û MESELAYANÊ GÊLÎ RA

ESTANIKAN Û MESELAYANÊ GÊLÎ RA

Arêkerdax: Şahab Laçîn

Roşna I Sanikî

Weşanxaneyê Roşna: 41

Sanikî: 4

Şahab Laçîn

Estanikan û Meselayanê Gêlî ra

Çapa yewine, Weşanxaneyê Roşna, Dîyarbekir, 2016

Edîtor-redaktor: Roşan Lezgîn

Mîzanpaj: Weşanxaneyê Roşna

Xebata Qapaxî: Seywan Saeedian

Çapxane: Berdan Matbaası

Davutpaşa Cad. Güven Sanai Sitesi C Blok No: 239

Topkapı / İstanbul

Tel: 0 212 613 12 11

ISBN: 978-605-83246-1-9

*Daşinasnayîş ra teber bê desturê weşnaxane û nuştoxî bi tu
hawayî nêno kopyakerdiş û vilakerdiş.*

Adres: Lise 2. Sok. Adalet Ap. Kat: 1, No: 3

Yenişehir / Diyarbakır

Tel: 0 412 223 03 69

rlezgin@hotmail.com

Dayê rê...

Ez zaf erey ziwanê to aqilyaya la mi ti xeylê rew vînî kerde.

Şahab Laçın 1985 de qezaya Dîyarbekirî Gêl de ameyo dinya. Mektebê verên, mîyanên û lîse Gêl de wendî. Serra 2006 de dest bi Beşê Tarîxî yê Fakulteya Edebîyatî ya Unîversîteya Dicle kerd û 2010 de mezûn bî. Yew serre dewa Gêlî Metîna de malimîye kerde. Serra 2013 de dest bi Beşê Edebîyat û Ziwanê Zazakî yê Fakul-teya Fen Edebîyatî ya Unîversîteya Bîngolî kerd. Serra 2014 de Unîversîteya Artûklûyî ya Mêrdînî de Enstîtûyê Ziwananê Ganîyan yê Tirkîya Şaxê Mayzanistê Ziwan û Kulturê Kurdan de Kurdkî (Za-zakî) lîsanso bêtez kerd. Serra 2015 de Unîversîteya Bîngolî Ens-tîtûyê Ziwananê Ganîyan yê Tirkîya Beşê Edebîyat û Ziwanê Zazakî de dest bi lîsansê berzî kerd. Heta nika nuştayê ey kovara Laserî, kovara Vateyî û rojnameyê Newepelî de weşanîyayê.

TEDEYÎ

Vateyo Verên	7
Zîyarê Gêlî	11
Ceneki û Cinî	13
Leyl û Mecnûn	15
Mem û Zîne	19
Sîyabend û Xece	24
Bedran û Ekîya	26
Linganê Xwu Goreba Leyîfê Xwu Derg Bike	32
Aqilê Xizmetkarî	33
Mela û Biza Hîrêlingi	35
Padîşa û Cenîya Wezîrî	39
Padîşa û Mêrdek û Mar	42
Hîrê Lacê Padîşayî - I	45
Hîrê Lacê Padîşayî - II	49
Hewnê Mehemedî	53
Dewrêş Baba û Mar	60
Mêrdek Dewleta Xwu Geyreno	62
Cayê Qalî Weş Nêbeno	64
Veyvî û Visturî	67
Mêrdeko Qumbûr û Cinî	68
Dêv û Keçelek	70
Ebirî û Mircalî	75
Qewmo Zalim	76
Luya Dat Mehmedî	79
Fişkê Luyan	83
Ûnbazîya Luyî	85
Dîk û Luyî	89
Luyî û Mar	91
Xezalî û Kesa	92
Luyî û Kesa	93
Iskicî û Golalî	94

VATEYO VERÊN

Heta ewro ma ziwanê xo de tena qalî kerd; wendiş, nuştîş, fiki-rîyayîş ma de yew kar nêbi. Ma her çîyê xo de erey kewtî; dewleta tirkî ziwanê ma qedexa kerd ma zî ziwanê xo xo rê nêkerd derd û bar.

Êdî çî bîyo şîyo! Ewro ra pey ma ganî biewnîyê vernîya xo. Bî-lasebeb pîlanê ma nêvato "Çîyo ke dest ra vecîya dima meko!"

A roca ke reya verêne mi yew kitabê zazakî girewt xo dest, seke nika bo mi vîr de yo. Nameyê kitabî "Sanikê Vateyî" bî. No kitab de cîya-cîya mintiqayanê zazayan (kirdan, kirmancan, dimbilîyan) ra estanikî estbî. Nê estanikan ra yew zî Gêl ra bî û nameyê aye "Emoy û Heş" bî. Mi na sanike o wext belkî se rey wende. La mi za-nayêne ke Gêl de sey na estanike hema zaf estê. Ê rocan kewt aqilê mi ke ez zî eşkena estenekanê ma arêbika. A roca ra dima hin mi fehîm kerd bi ziwanê xo û bi estanikanê xo wendiş çend weş bî.

Semedo ke ez unîversîte de qismê tarîxî ra mezun bîya, yew kar mi dest nêkewt, ez di serrî betal geyraya. La dima demeyo ke unîversîteyan de Beşê Kurdî (beşê kurmanckî û zazakî) abîyî, mi bi keyf qeydê xo viraşt. Eki zazakî nêbîyêne xora newe ra unîver-sîte wendiş zehmet o. Merdim qayîl o ziwanê xo de aver şêro, se-medê naye zî ganî verê verkan ziwanê xo, fekê mintiqaya xo zaf weş bimuso. No sebeb ra zî mi dest bi arêkerdişê estanikan kerd. Wexto ke mi arêdayî, ez Gêl de keye bi keye geyraya. Xora Gêl de her kes yewbînan şinasneno, no sebeb ra arêkerdiş de mi zaf çeti-nîye nêante. Tayê merdiman vatêne ma estanikî xo vîr ra kerdê. Înanê ke wina vatêne û mi înan rê estanikî yan zî derheqê sewbîna

materyalan de qalî kerdêne, înan zî êdî dest bi vatişê estanikanê xo kerdêne. Ê merdimê ke mi înan ra nê eserî arêkerdî, qismêkê înan qayîl nêbî ez derheqê înan de melumat bigêra. Mi fehmi kerd ke hema zî tersê dewleta tirkan zereyê înan de esto.

Mi nê estanikî hem fekê cinîyan ra hem fekê camêrdan ra arêkerdî. Mi camêrdan ra çarşû de soz girewtêne û şan de ez şîyêne keyeyê înan. Keye de merdim hîna asan bî û mi rehet înan reydi qalî kerdêne. Keye de çend zaf merdimî bibîyêne hende qale ameyne qale ser, hîna zaf materyal vecîyayêne meydan. Ekserî emrê nê merdiman şeştî ra vîyarte bî. Nê merdiman teyna kirdkî/zazakî zanayêne, yanî sewbîna zîwanî nêzanayêne.

Gêl tarîx de yew cayo muhîm gêno, heta ewro derheqê fekê Gêlî de zaf çî nêususyayo. Mi nê materyalî goreyê fekê Gêlî nuştî.

Mi zî demeyê redaktekerdişê de mamosta Roşan Lezgînî zî tayê cumleyî hetê sentaksî ra raşt kerdî ke asan fehmi bibê. Ez hêvî kena ke hema ke zaf erey nêbîyo, kamca de zazakî qalî bena, ê cayan ra heme eserê folklorîkî arêbidîyê.

Semedo ke nê mesele û estanikî mi rê vatî ez Mehmed Elî Kaya, Mela Behrî Gördük, Elî Eshed Kaya, Adem Ok, Behçet Özkurt, Hüseyin Efe, Ahmed Ok, Nezîr Dicle, Nûrîye Bekîl, Şerîfa Aktay, Xatune Özdoğan, Mehmed Karakaş û Şahaddîn Canî rê zaf sipas kena. Û seba ke mamosta Roşan Lezgînî heme çeku û cumleyê ke nê kitabî de yê yew bi yew redakte kerdî, ez ey rê zereyê zerrîya xo ra sipas kena.

Çewlîg, 31.05.2016

ZÎYARÊ GÊLÎ

Dîyarbekir de yew xezeba xişne yena meydan. Eno tofan de roc bi roc mêrdimî mirenê. Qey enî mêrdimî mirenê, se bîyo, çi amo seredê enî mêrdiman ser? Şarê Dîyarbekirî enî mergî ser o zav fikir-yeno, zav qehrîyeno.

Şar wano "Ma yew qiflê mêrdimanê zanayan kom bikê, wa sebebê enî mergî cibigeyrê." Eno qifle de zanayê, şêxî, milayî, mêrdimî axtîyarî ca gênê. Eno qifle ca bi ca, dewi bi dewi, qeza bi qeza geyreno. Sebebê enî mergî çi yo, qey enî mêrdimî roc ra roc zav heyatê xwu vînî kenê.

Qifle verê verkan şono Hêne, pêro mêrdiman kom kenê, anê yew ca, enî mêrdiman ra persenê, wanê "Qey enî mêrdimî mirenê, sebeb çi yo?" Eno kombîyayîş de se kenê nêkenê bonder nêbenê, qey enî mêrdimî mirenê.

Mêrdimî enî qalan kenê û wanê "Mewlid dîyeno, mêrdimî şonê mewlid wenê, ti ra pey mêrdimî mirenê."

Mewlid di zî, wexto ke firaqan anê pêser, enî firaqan mîyan di kewçikî timûtim vînî benê.

Şar wano "Mêrdimî şinikî weyşenê tanzîyan, yenê kewçikanê mewlidî tirawenê." Qifle her wext mêrdiman ra enî qalan peyhesyeno.

Hêne ra pey qifle şono Licê. Licê di zî eynî qalê mergî beno. Şar roc bi roc zav terseno, zav ver kuwenê.

Licê di zî pêro mêrdiman kom kenê, anê yew ca, nê mêrdiman ra persenê wanê "Qey nê mêrdimi mirenê, sebeb çi yo?" Eno kombîyayîş de zî se kenê nêkenê bonder nêbenê, qey nê mêrdimî mirenê.

Mêrdimê Licê zî enî qalan kenê û wanê “Mewlid dîyeno, mêrdimî şonê mewlid wenê, ti ra pey mêrdimî mirenê.”

Mewlid de zî wexto ke firaqî yenê pêser, enî firanqan mîyan de kewçikî timûtim vînî benê.

Şar wano “Mêrdimê şinikî weyşenê tanzîyan, yenê kewçikanê mewlidî tirawenê.” Qifle her wext mêrdiman ra enî qalan peyhes-yeno.

Qifle dor û dormarê Dîyarbekirî geyreno; Pîran, Çermûge, Pasûr, Karaz...

Her ca de eynî qalî benê. Qifle enî qalan ser o fikiryeno, se keno nêkeno sebebê enî mergî nêveceno.

Qifle tewr peynî de yeno Gêl. Şarê Gêlî kom keno, anê yew ca, şardê Gêlî ra persenê, wanê “Ûta (tîya) di qet yew mêrdim merdo, nêmerdo?” Şarê Gêlî wano “Ûta di şima seyki (seke) wanê, enî se-beban ra mêrdimî nêmerdê.”

Qifle xwu bi xwu şaş beno, qey her cadê Dîyarbekirî de her kes qalê mergî keno, mêrdimî mirenê, qey Gêl de enwa yew wazîyet nêbîyo.

Qifle Gêl de cigeyrayiş keno. Qifle se keno nêkeno bonder nê-beno, Gêl de qey enwa merg nêbî, mêrdim nêmerdo.

Qifle tewr peynî di bonder beno ke qey Gêl di mêrdim nêmerdo.

Gêl di hewt hebî zîyarî estê, enî zîyarî zî hergû yew, yew rayîr ki şono Gêlî mîyan, enî rayîran ser o yê. Qifle fehî keno, wexto ke enî mêrdimê şinikî şonê Gêl, enî ziyaran ro nêşti vîrê, şêrê Gêl. Seba enî zî Gêl di mêrdimî nêmerdî.

Ma ra zûrî Hûmay ra raşt.*

* Mi na mesela 23.08.2014 de, Gêl de, taxa Çepanî de fekê Xatune Öz-doxan ra arêkerde û nuşte. Xatune Özdoxan embiriyana ma ya û o wext 54 serra bîye. Gêl ra ya. Wendiş-nuşîşê aye çin bi.

CENEKI Û CINÎ

Mixara Sîyay di yew cini bardê gedî ver kuwena. Se kena nê-kena ew nêşta gedî bîyaro.

Cinî wanê “Kura kura, ma şe bikê?” Ew Gêl de yew cenî esta. Ena cenî eba ya ew heqdê gedî ra yena. Cinî yenê ena ceneki gênê benê.

Cinî wanê “Kura kura? Bê bê!” Ca (aye) benê Mixara Sîyay ew yew cini bardê gedî ver kewta. Cinî ceneki ra wanê “Eki lac bo soz, xelata to giran a. Eki keyneki bo ma to fetisnenê, xwura a deqa.”

Cini xelisyena ew cini keyneki ana. Ceneki wana (vana) “Hella hella! Ez enka se bika?”

Ceneki koffiya xwu ver ra şimay vecena ew keyneki rê çî (bilo) vi-razena. Ceneki cinan ra wana “Gere şima hewt rocî binê enî gedî nêakê.”

Cinî tay pûşê pîyanzî denê ceneki ew yew cin ceneki ano Gêl. Wexto ceneki nêzdî kîye bena, cinî ra wana “Tî şo, ez henî nêter-sena.” Ew şona kîye. Cin wexto ki hoki tadeno ew ceneki pûşê pî-yanzî gêna fînena.

Mêrdek ceneki ra wano “Ne ti ba ne cinî bê, ters ters ez weqif-yaya!” Ceneki zî mundîya xwu akena ew binê başna (balişnaya) xwu di ronena ew kişta kuwena.

Ceneki wexto ki nimacî werdena ew mundî akena ki hîrê hebî al-tunî mundî mîyan dê.

Ceneki mêrdê xwu ra wana “Vazde!”

Cayo ki ceneki mundîya xwu ver ra pûşê pîyanzî vet ew visto (eşt), mêrdek şono çî pûşê pîyanzî yo çî altun ê, çîyê çîn yo.

Ew henî hewt rocî qedîyenê.

Wanê rocê cin ame banî ser ew loxe (bangêre) hewanay day banî ro. Wa "Filankesî filankesî! To wa 'lac o', vecîya keyneki?"

Ew cinî yew-di ray siwendê (sondê) ceneki wenê ew axirî ki qarîşê (têkili) ceneki nêbenê.

* Mi na mesela 16.08.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra fekê Elî Eshed Kayayî ra arêkerde û nuşte. Elî Eshed Kaya cîranê mî yo, eslê xo Gêlic o û 85 serre yo. Wendiş-nuştişê ey çin o.

LEYLI Û MECNÛN

Leyli û Mecnûn aşiqê yewnan benê. Însanî verê koçer bî ew (û) xwu rê heywanî qeyta kerdîni û şîni koçerî. Mêrdimî pêro xeyman (konan; çadiran) di (de) mendîni û banê cîne (înan) xeymî bî. Wexto ki dinya germ bîyîni enî mêrdimî semedê heywanan şîni koyan. Wexto ki dinya serd bîyîni, koyan ra yenê berrî (deşte).

Eşqê Leyli û Mecnûnî heqîqî aşq o. Îne (enê) hende ki yewnan di pank bî û namheramê (namehremîye) îne di çiray çini bî ew bi emrê Hûmay heqîqî ra aşiqê yewnan bî. Ena ray kê (keyeyê) Leyli werdenê şonê koçerî. Mecnûn zî werdene Leyli dima şono koyan ew Leyli taqîb keno. Ena ray enî koçerî qonax bi qonax rayîr di şîni. Her ray di, hefte di, yew qonax di barê xwu ronayni, heftê bîni sewbî yew qonax di barê xwu ronayni, bi eno hewa cayê xwu resayni.

Ti ra wanê "Înî Rasil'eyni." İnî Rasil'eyni ra kê Leyli barê xwu wenayo şîyo. Mecnûn yeno enî İnî Rasil'eyni ser ew ûta (tîya) di kişta kuweno. Mecnûn kişta kuweno û ûta di şeş aşmî hewn di maneno. Kê Leyli heya şêrê koyan û heya koyan ra bêrê. Ûra (uca) di bi emrê Hûmay reydi xalîdyeno (hewn di maneno). Leyli zana ki Mecnûn amo ew tam nêzana Mecnûn kura do.

Wanê quling cêr o yeno, quling ew quling zî 'ebur bî, verê heywan 'ebur kerdîni. Quling zî yeno, rocî, İnî Rasil'eyni di maneno ew ûra di asan beno. Quling zî eyni sey koçerî şono koyan yeno ew heywanan 'ebur keno. Quling zî şono Leyli heti û heywananê cîne zî 'ebur keno.

Ûra di Leyli qulingî ra wana "Şima amê, İnîdê Rasil'eyni ser, şima ûra di asan bî, cay yew xort ûra di kiştakewte nêbî?" Eno quling zûrî keno. Quling Leyli ra wano "Ma xula (wulay) amê, katê (ka-

teyê; esteyê) însanî ûra di vengî bî. Yanî çî çînî bî.” Ûra di Leyli zewtî dana ay qulingî ro.

Leyli enwa (wina) wana “Quling, quling! To senî zerra mi şikiti ew to zerra mi verday ew Hûmay te’ala zî enwa perrê to bişkino ew zerra to zî mano.”

Bi emrê Hûmay zewta Leyli qebl bena. Perrê qulingî şikyenê. Quling Leyli ra wano “Xula Leyli, Leyli! Ti dayî (dua) biki mi zûri kerdî. Mi ti xapênaya. Dayî biki ez weş ba. Xula ma amê yew xorto ti senî waca kiştakewte bî ew palax, çayîr û çîmen goreba di-hîrê vîncoyê berz bîbî. Mêrdîm qîmîş nêbeno enî xortî ra bewnîyo û xort zî weş û war bî.”

Leyli bi emrê Hûmay ena ray dayî kena. Leyli wana “Ya Rabî ti perrê qulingî weş bikê ew o şêro ûnbazan (hevalan) ra nêmano.”

Bi emrê Hûmay dayî Leyli qebl benê, ew quling şono ûnbazanê xwu ra nêmaneno.

Kê Leyli wextê cîne hîdî koyan di qedîyeno û koçerî hîdî koyan ra yenê şonê berrî (deşte). Îne yenê Înîyê Rasil’eynî ser o xeymanê xwu ronênê û xeymanê xwu virazenê û ûra di çend rocî manênê û heya newe ra raykuwê şêrê. Leyli lez sitil gêna şona înnî ser ew wana ez veyna Mecnûn kura do. Birayê Leyli zî enî wazîyetî zano. Birayê Leyli verê der (aye) şono ki Mecnûn ha înnî ser o yo. Bira şono dara tiwêrî ser û xwu limneno.

Bira xwu bi xwu wano “Eki eno heskerdiş di namheramê bî, ez Leyli û Mecnûnî pêsero kişena. Eki eno heskerdiş di namheramê çinî bî, ez cîne dana yewnan.”

Leyli şona ki Mecnûn Înnî Rasil’eynî ser o kişta kewto. Leyli Mecnûnî ser o deyri wana “Werdi werdi! Ti senî hewn di mendî, werdi, werdi! Bizêk bî kel, kavir bî beran, golik bî vîştira ew ti hema zî hewn dê. Dormarê to di çayîr û çîmen bîyo filan û bêvan ew ti hema zî hewn dê.”

Mecnûn bi emrê Hûmay hewn ra xwu aqilyeno. Leyli û Mecnûn

ûra di yewnan veynenê. Leyli tadîyena (agêrena) Mecnûnî ra wana "Ez rayîr di amaya ew ez zav betilyaya. Enî çend rocî yo ki hewn çimandê mi nêkewto. Ti tay çokê xwu rone ew ez serrê xwu çoktê to ser nena wisena."

Leyli wana "Bew! Mecnûn ti cay destê xwu mi ra nêne û ti bi çimdo xirab mi ra nêewnîyê!" O wano "Hay tewbe! Ez sey wayi to pawena."

Mecnûn çokê xwu roneno û Leyli zî serê xwu çokê cê ser nena. Leyli bi eno hewa kişta kuwena ew xwu ra şona. Birayê Leyli zî serdê cîne (înan) ra yo ew cîne temaşe keno.

Yew mêsi yena ridê Leyli ew Mecnûn dayax nêkeno ki ena mêsi xwu ver ra şêro. Mecnûn bi destê xwu ena mêsi ridê (rîyê) Leyli ra qorneno (qewirnen). Mecnûn senî ki mêsi qorneno ew destê Mecnûnî ridê Leyli guneno ew Leyli hewn ra werdena û xwu aqilyena.

Leyli, Mecnûnî ra wana "Bêbext, mi to ra nêwa destê to mi nêguno!" Ew Leyli zav hêrs bena. Mecnûn wano "Xula Leyli, mêsi amê ridê to û mi ena mêsi ridê to ra qornay û mi wa mêsi hewnê to nêhermno coka bêhemd destê mi ridê to guna."

Birayê Leyli zî dara tiwêr ser a temaşê cîne keno. Leyli wana "Nê eki bêhemd bî ti gişta (engişt) xwu rone ew ez kerra dena gişta to ro. Eki bêhemd bî gişta to çî nêbena eki hemd bo gişta to gunî bena yan zî dera bena."

Mecnûn wano "Hay hay!" Mecnûn gişta xwu roneno, a zî kerra berz kena piro do ew birayê ca (aye) dara tiwêr ser o veynda Leyli deno. Birayê Leyli wano "Korê Leyli! Ti kerra nêda gişta Mecnûnî ro! Mucnûn raşt a wano, bêhemd gişta Mecnûnî to gunaya."

Leyli wexto ki birayê xwu veynena ew zav-zav şermiza bena. Bira ca di fehm keno yew çî beno. Birayê Leyli wano "Ez lez darê ser a ruwa ew enka yew çî beno. Ez dari ra ruwa û cîne resa madem ki îne aşîqê yewnan bî ew ez cîne bida yewnan."

Heya bira dari ser a ruweno û îne zav şermiza benê. Leyli Mec-

nûnî ra wana “Mecnûn ez yew dayî kena ew ti zî wace amîn.” Leyli wana “Hîdî birayê mi ma dî ew ez senî şona vera birayê xwu.”

Leyli enwa dayî kena ew wana “Ya Rabî! Ti ma bikê estare, ti ma fînê (erzê) asmîn ew ma serri di di ray ma yewnan biveynê.”

Bi emrê Hûmay dayî Leyli qebl bena. Leyli û Mecnûn bi emrê Hûmay ancîyenê asmîn.

Enka îne serri di di ray yewnan veynenê. Ray wesarî Leyli şona koyan Mecnûn şono berrî, payîzî Leyli şona berrî, Mecnûn şono koyan. Îne hende ki aşiqê yewnan ê, dayî cîne qebl benê. Ê bîyê estereyî kewtî asmîn heya yewbîn qîyamet estare yê ew asmîn ra yê.

Wanê wexto ki Leyli û Mecnûn têro vîrenê a deqa di kam cîne veyno çî miradê cîne bibo yeno ca.*

* Mi na efsane 08.09.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra, fekê Mehmed Elî Kayayî ra arêkerde û nuşte. Mehmed Elî Kaya cîranê ma yo, Gêlic o û o wext 80 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin o.

Not: Na efsane kovara Laser, Fanzîna Wendekaranê Unîversîteya Çewlîgî, Hûmare 2, Çewlîg, Wisar 2016, r. 44-46 de weşanîyaya.

MEM Û ZÎNE

Mem û Zîne, eslê cîne qureshî bî. Eslê cîne seyîdî bî. Bajarê Muxrîbîyan ti ra watê û hema zî ez nêzana bajarê Muxrîbîyan kamik ca yo. Îstanbul o, Şam o, xula ez nêzana.

Wexto ki deyrî kenê enwa wanê “Bajarê Muxrîbîyan” û ûra di dehbî (di hebî) birayî benê, pîy enî Memî epey zeman yaşê (emrê) cîne şono. Gedê cîne çînî benê, ma ena eşnawita û gedê cîne çînî benê. Îdarê cîne zî rind beno ew ay wext raxbetê cîne beno.

Cisê cîne qureshî beno, werdenê gelekî perre-merre çî gênê û wanê “Ma şêrê zîyaran, şêxan, ‘elîman û çîyan hetî bigeyrê qe Hûmay te’ala yew zûret nêdano ma, ma ra dima o sermîyan bo.”

Wanê û geyrenê, bi emrê Hûmay Xidir ‘eleyselamî vera kuweno. Xidir ‘eleyselam cîne ra wano “Şîma şonê kura?” Îne belka nêzanê Xidir ‘eleyselam o, badê helhal (herhal) peyhesyenê Xidir ‘eleyse-lam o û ûra di şînasnenê.

Xidir ‘eleyselam yew sayî deno cîne, wano “Ena sayî berê, bi-taşê, qaşîkê ca bide estorda xwu ew estora şîma avis vecîyena. Felqê sayî yew ti bore ew felqo bîn wa cenîya to boro, îşallah Hûmay yew mirad bido şîma.”

Yew sayî deno cîne. Saya xwu gênê anê, saya xwu qaş kenê. Qaşîkê ca denê estora xwu û leto (leteyo) yew o weno û yew lete zî a wena. Emrê Hûmay teala reydi Hûmay Memî dano. Mem dano û namê cê Mem o.

Ûra di bi emrê Hûmay o zî pîl beno. Pîl beno, henî wextê zewacê cê beno. Bi emrê Hûmay reydi, Zîne zî Cizîr da û keyna Mîr Zeydîn a. Datkeyna Qere Tazî ya. Zîne zî Cizîre di bena. Ûra di emrê Hûmay reydi îne şew yewbîn hewn di veynenê. Hûmay te’ala

cîne ano yewbîn heti. Ûra di îne aşiqê yewbîn benê. Îne cayê xwu zî yewbîn ra wanê.

Estore zî cane ana û o cane zî xişin beno. Cane zî bînek (cil) beno. Mem werdeno hende ki aşiq bîyo û sewdalî bîyo, aqilê xwu vînî kerdo. Pîy cê fehm keno. Pîy cê fehm keno Mem aşiq bîyo û Mem ki şêro. Pîyê Memî şono estora Memî qeyd keno. Aya estori qeyd keno.

Pîyê Memî wano "Wa Mem nêşêro." Bi emrê Hûmay reydi Mem nêştô (nêşkeno) vindo. Mem aşiq beno. Mem şewi werdeno berê axurî akeno û ewnîyeno ki estori qeydkerda ya. Mem weyşeno estori gelekî ca şono. Estori qeydkerda ya û estore nêştâ şêro. Bi emrê Hûmay reydi bi emrê Xaliqî reydi ziwan dekuweno fekdê aya heywani. Mem ti ra fehm keno. Estori Memî ra wana "Memo qeydan goştê mi şeqnayo û qeydê katandê mi resayê."

Estori wana "Ez nêştâ rayîr di şêra." Mem yew-di ray ruweno û xancer Memî reydi beno û se keno nêkeno nêştô enî qeydan linganê estori ra veco. Mem Hûmayê xwu rê dayî keno ew bi emrê Hûmay enî qeydî lingandê mayîn ra vecîyenê.

Datîzayê Zîne zî Bek Awan sêrbaz o. Bek Awan sêr keno û namê keyna cê zî Zîn a. Bek Awan sêr keno û keyna xwu ra wano. Bek Awan zî aşiqê Zîne bîyo. Bek Awan wano Zîne ez bigêra. Namê keyna cê zî Zîn a.

Bek Awan keyna xwu ra wano "Şo xemlê zîne bigêre xwu ra gêre, şo filan rayîrî ser o vinde, yew suwarî daştâ (wet ra) yeno. Ti selam bide enî suwarî ew enwa selam biderde. Wace 'Peye bê peye bê, Memo peye bê, ez Zîna mîran a, ez keyna Mîr Zeydîn a ew datkeyna Qere Tazî ya. Memo peye bê, Zîna mîran ez a.' Mela Mem çî bibo ew o to bigêro."

A şona, Zîne nêzana a ya. Ena Zîna keyna Bek Awanî Zîne ra xemlê ayi gêna. Zîne enî xemlî xwu ra dena. Şona rayîrdê Memî ser. Zîna Memî raştêkenî ama bexçî mîyan pirênî. Verê îniyan ser

şîynî pirênî, mesran ser, çalan ser... Zîne zî ama bexçê xwu mîyan di yew kinar (het) di cilî şuwena. Zîna keyna Bek Awanî şona ver-nîda Memî. Mem estori weşte beno. A silam dana.

Zîna keyna Bek Awanî Memî ra wana "Memê Alanî, sermîyanê bajarê Muxrîbîyanî, peye bê peye bê, Zîna mîran aya ki seba ca amê ez a."

Mem vindeno. Aye ra ewnîyeno ki ê ki hewndê xwu di dîya a nîya. E xemlê ca eynî xeml o feqat şexsê ca ay şexs nîyo. Mem tepa tadîyeno.

Mem wano "Ti wanê ez xelet amaya!" Mem tepa tadîyeno.

Zîna keyna Bek Awanî Memî ra wana "Bê bê, ez keyna Bek Awanî ya ew Zîne zî datkeyna min a. Pîyê mi mi ra enwa wato. Ez şîya mi xemlê ca giroto ew pira giroto, ez ama cayê aya di ew to fehm kerd ew a nanîk a bexçî mîyan di cilan şiwena."

Zîna keyna Bek Awanî cilanê xwu têmîyan nena. Memî ra wana "Ez nêkuwena obaldê şima."

A henî şona şona. A ê (ey) ra wana "Ez şona ti mi ra dim bê qesra ma filan ca da."

A şona, Mem şono. Estori-mistori benê zerre di hewênenê. Mem şono odaya meymanan. Îne zî mîrê Cizîri yê ew zengîn î. Mem şono oda di roşeno. Qere Tazî zî waya cîne cê het a ew datîzay cîn o. Qere Tazî senî ki Memî veyneno, Memî ra hes keno. Ti ra hes keno, o zî memur o, Qere Tazî.

Qere Tazî wano "Gelo eno mêrdîm amo, eki seba Zîne amo." Ena hezey bi emrê Hûmay fehm keno. Qere Tazî wano "Heta ki destê mi ra ame ez Zîne dena bide." Yanî benê bacanaxê yewnan. Waya Zîne Qere Tazî het a û hem zî Qere Tazî datîzayê Zîne yo. Eno Bek Awan dekuweno ortedê cîne. Eno pol ayo pol eno pol ayo pol yewnan çarnenê.

Rocî Qere Tazî xwu rê şono, o zî yew memur o. Eno cemaet yeno. Mem û Zîne şonê têheti qalî bike. Eno Bek Awan çend hebî

cematî gêno ew qestî şono fekdê berî ew şonê zerre. Mem û Zîne zî ronîştê, yewbîn reydi qalî kenê. Mem û Zîne bi usul yewbîn reydi qalî kenê, nîyeto xirab tede çin yo. Zîne hîdî firset nêveynena ew nêşta şêro. Mem kurka xwu berz keno ew Zîne dekeno bînê kurka xwu. Dekeno binê kurka xwu ey Qere Tazî zî yeno ay hîn di o zî yeno. Cemat roşeno ew Zîne zî binê kurka Memî da. Eno Bek Awan deyrî keno.

Bek Awan wano “Kurka Memoyî berz a, bin di hîle esto!” Bek Awan ûra di fesadê keno. Zîne zî bin da ew Qere Tazî zî fehî keno. Mem cemaetî mîyan di şermiza beno. Qere Tazî werdeno şono ew adir qesra xwu ra neno. Qere Tazî hendi ki Memî ra hes keno. Adir qesra xwu ra neno.

Qere Tazî wano “Wa cemat vecîyo teber ew Zîne şêro wa Mem şermiza nêbo.”

Şar û cemat wano “Ha ha! Qesra Qere Tazî veşena!” Eno Bek Awan wano “Yaw guredê xwu bewnî ma xwu rê deyrî kenê. Kam qesra xwu veşneno filan mîlan.” Wanê “Xula nanîk o, qesri veşena û pêro duman ti ro vecîyeno.” Eno pol ayo pol ew qay ewnîyenê duman vecîyeno cemat vecîyeno teber. Eno Bek Awan temaşe keno, temaşe keno. Zîne werdena perena.

Bek Awan wano “Ha ha! Mi şima ra nêwa Zîne bindê kurka Memî di bî û şî!” Yew goş panêkuweno. Zîne şona ew Mem vecîyeno teber. Mem pank yew mêrdim beno, esîl yew mêrdim beno.

Mem Qere Tazî rê dayî keno ew wano “Ya Rabî seba ki ez şermiza nêba ew eno adir qesra xwu ra nayo. Ya Rebî ti yew rahmeti bidê ew yew varite bide, adirê qesra cê peyso.”

Emrê Hûmay reydi dayî cê qebl bena. Hûmay yew varite dano. Adirê qesra Qere Tazî peyseno. Enî yewnan çarnenê. Qere Tazî kîye di nîyo.

Enî ra wano “Ez datîzayê Zîn a.” Bek Awan wano “Bê ma daxme kay kê. Eki to zorê mi berd, ez Zîne dana to. Eki mi zorê to berd ez

to fînena (erzena) zindan."

Mem zî Bek Awanî ra wano "Ma kaykê." Kaykenê, tikî mend, Mem zorê Bek Awanî beno. Bek Awan veynda Zîne deno. Wano "Zînê Zînê!" Zîne wana "Ha!" Bek Awan Zîni ra wano "Serrê xwu paca ro vece, ma ra bewnî, serê xwu paca ro vece, ma ra bewnî hela." A serrê xwu paca ro vecena. Mem Zîne ra ewnîyeno ew aşiq o û maşûq o. Mem hayda Zîne kuweno ew Bek Awan zorê Memî beno. Memî beno fîneno zîndan.

Qere Tazî yeno wano "Mem kura yo?"

Wanê "Hal hewal enwa yo." Wanê "Bek Awanî Mem visto zîndan."

Pey ra enî Bek Awanî dima kuweno ew vazdeno şono ew xwu fîneno bîrî mîyan. Heta Zîne xwu xemilnena û şona veynda Memî dana ew Mem erd ra hul beno û Mem kuweno, manê cê şikiyeno.

Mem Zîne ra wano "Ti nêama mi bixelisna ti ama ez endêna perîşan bîya!"*

* Mi na efsane 08.09.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra fekê Mehmed Elî Kayayî ra arêkerde û nuşte. Mehmed Elî Kaya cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 80 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

SÎYABEND Û XECE

Sîyabend û Xece aşiqê yewbîn benê. Îne bi emrê Hûmay reydi aşiqê yewbîn bîyê. Eno eşq di yew namheramê tede çîn ya. Sîyabend û Xece şonê xwu rê yaban ra geyrenê. Koyê Sîpanî di yew ca di vindenê ew Sîyabend sereyê xwu roneno, xwu rê kişta kuweno. Xece zî ewnîyena ewnîyena heşa yew peskowî kel a. Yew peskowîyê şinikî (qicî) yew peskowîyê xişinî (girdî) ra yew peskowî girota ew ena peskowî enî peskowî ra kel wena. Xece zî ûra di enî heywanan veynena û wuyena.

Xece ûra di wana "Ma zî sey enî heywanan ê." Yanî xwu û Sîyabendî dekena cayê enî heywanan ew wuyena.

Wana "Sîyabend ayo peskowîyo şinik o, ez zî a peskowi ya. Ayo peskowîyo xişin zî sewbî yew mêrdim o. Sîyabendî ez sewbî mêrdiman ra girota." Eno wazîyet zav keyfê Xece ano.

Xece ana (wina) wana "Qey veng şono Sîyabendî. O sereyê xwu berz keno. Sîyabend Xece ra wano "Xece ay çi yo, ti xwu bi xwu qalî kena ew wuyena?" Xece zî cê ra wana "Bew! Peskowî ûta ro vîretî (vîyartî) ew yew peskowîyê şinikî peskowîyê xişnî ra peskowi giroti. Mi wa eno peskowîyo şinik Sîyabend o ew ez zî peskowi ya. Ayo bîn zî sewbî ten o. Mi ma û îne sey yewbîn dî."

Ûra di Sîyabend Xece ra cigiriyeno. Wano "To ez kerda yew heywan, qey peskowî çi yo! Ez gere şêra ay peskowî bikişa."

Sîyabend tîrkemamê (tîr û kemanê) xwu gêno ew şono pey ra peskowî dima kuweno. Peskowî şonê yew berekta (kaş; terîş) asî. Sîyabend şono tîrkemam peskowî ra neno. Peskowî bi derba tîrkemamî kuweno.

Sîyabend wano ez şîra enî peskowî serebirna. Sîyabend şono

enî peskowî serebirno ew eno peskowî sereyê xwu tadeno ew Sîyabend cor di cayo asî ra kuweno. Orteyê lewî di yew vinêşkêri bena ew ena vinêşkêri pîzedê Sîyabendî ro şona ew manedê Sîyabendî ro vecîyena. Sîyabend ena vinêşkêri ra leqnaye maneno.

Xece ewnîyena ki Sîyabend nêame. Xece wana Sîyabend se bî. Xece şona, eno pol ayo pol ewnîyena. Xece şona Sîyabendî veynena ki vengê cê zav xirab yeno ew Sîyabendî veynena, cê ser o vindena.

Xece veyndena û wana "Sîyabend ti kura dê?" O wano "Xula hal û hewalê mi eno yo! Mi pana peskowî kewt, ez şîya peskowî serebirna ew ê qoçê xwu weşanayê ez kewta. Gilê vinêşkêri pîzde mi ra şîyo ew manedê mi di visto teber. Ez nêşta xwu têda."

Xece ûra di dilo veyndena ew yew aşik yeno. Aşik Xece ra wano "Çi yo?" A aşikî ra wana "Waştê mi kewto cêr."

Her çî yew bi yew aşikî ra wana. Aşik wano "Ez ûta da, ez zî sey cê nîya? Ti bê mi bigîre." Ena qali zav Xece gunena ew Xece decena. Xece hema lewî ser o ya. Û wana "Bîsmîllahîrahmanêrahîm!" Xwu cor di lewe ro fînena.

Vinêşkêri qertilyena û Sîyabend zî cor di kuweno. Bi emrê Hûmay mezelê cîne virazyeno û wirdîne ano têheti.

Eno aşik zî hende ki enî eşqî ver kuweno û o zî xwu cor di fîneno mireno. Eno aşik mîyanê enî mezelan di sey yew telûyo sîya tîk kerdo. Serê mezelê cîne di di dahlî estê û serri di enî dehlî di-hîrê vîncoyî derg benê û peskowî yenê pelê enî dehlan wenê.*

* Mi na efsane 08.09.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra fekê Mehmed Elî Kayayî ra arêkerde û nuşte. Mehmed Elî Kaya cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 80 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

BEDRAN Û EKÎYA

Yew pî beno ew di ewladî ti ra kuwenî. Ena ray pîy mireno ew di ewladî werdenê zewcîyenê. Îne yewnan rê wasîyetê xwu kenê. Wanê “Keyneki û lacê ma bî ew ma denê yewbînî.”

Birayê pîlî rê keyneki bena ew birayê şinikî rê lac beno. Birayo pîl zengîn beno. Birayo şinikî feqîr beno. Gedê îne verba zewacî benê. Yanî gedê îne tamam benê. Birayo şinikî mireno ew lacik bêpîy maneno.

Lacik şono datê xwu ra wano “Dato, keyna xwu henî bide mi ma xişnî biyî. Ma yewbinê reydi zewcîyenê.” Datê lacikî lacikî ra wano “Ti heya nêşêrî nêxebitîyî, ti perre-merre qezenc nêkê se, ez keyna nêdena to.” Lacik zî wano “Temam dato, ez şona!”

Lacik deno piro yabanan kuweno ew şeş serrî-hewt serrî şîwaneyî keno. Şîwaneyîya pesî, dewarî, deveyî...

Yew yezîdî şono keyna datê lacikî wazeno. Dat zî keyna xwu deno yezîdî. Nameyê yezîdî zî Delîl o.

Keyneki wana “Ya bawo! Ti qey werdenî temahkarê perran kenî? Ti werdenî semedê di qurîşî perran mi denî enî Delîlî. Ez nîşanlîya datîzayê xwu ya, ez e kerdaya datîzayê xwu ya. To û datê mi soz û bext dayo yewbînî. To ez daya Bedranî.”

Pîyê keyneki wano “Xula keyna mi, ay datîzayê to henî nanê kuçan kewto pîzedê cê. Ne xeyrê cê mi rê yo ne zî to rê yo. Ez to dena enî mêrdekî yezîdî, zengîn o filan. Xwu rê şo rizqê xwu ser.” Keyneki wana “Xula ez enî mêrdekî yezîdî yanî Delîlî nêgêna.”

Keyneki ragêrena werdena şona. Wana “Datîzayê mi esto. Ez gere şêra Bedranî veyna. Ez enî nêgêna.”

Keyneki yabanan kuwena ew geyrena. Eno pol ayo pol, şona ki

yabanê Ellayî ra Bedran pesî ver do. Keyneki senî datîzayê xwu veynena ew cê şinasnena. O datkeyna xwu nêşinasneno. A Bedranî reydi qalî kena.

Keyneki wana "Enwa enwa!" Bedran zî wano "Waya mi, bê roşe, hela derdê to çi yo? Bê derdê xwu mi rê wace, ez hal bika." A wana "Hela! Ti senî enwa wanê? Waya mi!"

A wana "Ez datkeyna to ya. Ez waştâ to ya hewt serran a. Ena qali mi ra meke!" Bedran wano "To xeyr o! Ti qey ama, se bîyo?" A wana "Hal û mesela, enî hewt serrî to qedîyayî. Ti nêameyî. Pîyê mi zî vato, o nîno ew o çîn yo. Pîyê mi werîşt ez daya Delîldê yezîdî. Ey mi zî zana ew mi hewn dî, mi zana ti weş î. Mi zî sereyê xwu girot yabanan kewta ew to veyna."

A wana "Bê, ma nimacî pirodê şêrê."

Bedran û datkeyna xwu henî yenê dewi. Lacik datkeyna xwu raykeno kêye. Raştê dewi ra veyve cinyeno ew eno veyvê datkeyna Bedranî yo.

Bedran wano "Ez şona ûta temaşeyê veyvî. Veyna se beno ew veyna enî se kenê." O deno piro şono temaşeyê veyvî keno. Lacik ûra veyvî ra dûrî roşeno. Delîlê yezîdî dehbî ximizkaranê (xizmetkaranê) xwu erşaweno. Delîl wano "Qey ay xort ûra di dişmîş beno. Hela bêrê şêrê veynê derdê cê çi yo sebeb çi yo. Qey ûra do, qey nîno veyve?"

Ximizkarî şonê ti ra wanê "Lîya xorto, ti qey ûta dişmîş benê, qey ti ûta vindertî ti qey nînê veyve? Axa wano bê veyve. Çi derdê to esto ew ez to rê darû ka. Ez gureyê to veyna." Bedran ximizkaran ra wano "Şima şêrê ew wa ay axayê şima bêro. Şima nêştê mi rê darû bibê."

Ximizkarî şonê axayê xwu Delîlî ra wanê. Ena ray axa yeno Bedran hetî. Axa Bedranî ra wano "Filan kes! Qey ti ûta dişmîş benê? Derdê to, kulê to, çi to çi esto, mi rê wace? Ez hal bika." Bedran wano "Mi ra bewnî! Ez waştê datkeyna xwun a. Ez waştê ca yo hewt

serran a. Mi seba ca kê xwu, dewa xwu caverdayî. Ez şîya ew mi şîwaneyî kerda. Ti senî ameyî ew to ena datkeyna mi waştâ? Weto ki ti û ximizkarê xwu, recberê xwu şîma vecîyayî saheda herbê binê kîyan, ti ay çax weynê kam beran o, kam kaviro!

Delîl Bedranî ra wano "Xula mi ena qala to ra çî fehmi nêkerd? Mi rê nara (reyna) ena qala xwu wace?" Bedran Delîlî ra wano "Kê qala peyine herî rê wanê!"

Lacik deno piro şono. Ay mêrdek yanî Delîl dişmîş beno. Ew veyvê xwu betal keno. Delîl erşaweno kê datê lacikî ser. Delîl wano "Ay çî-mî mi biyare, mesrefê mi biyare, keyna to mi rê lazîm nîya." Datê Bedranî Delîlî ra wano "Qey?" O zî wano "Birazayê to ame mi ra enî qalî kerdî. Ma rê lazîm nîyo, dewalî keyneki ma rê lazîm nîya."

Delîl tepa tadîyeno şono. Pîyê keyneki Bedranî ra wano "Birazayê mi qey to ena kerd? To rezîlî ardi qiriki ver. Ma rê teresi ardi, ma şikîti filan..."

Bedran datê xwu ra wano "Eno şikîtiş nîyo. Eno şikîtiş to ardo mi nêardo. Datkeyna mi, nîşankerda mi bîya, mi qebul nêkerdo. Ez sozdê xwu ser o ya."

Datê Bedranî wano "Birazayê mi, ti heya nêşêrî, mi rê estora kihêla şêxdê ereban nêarî se, dayîşî keyna to rê çîn yo. Ez keyna xwu nêdena to." Yanî kam şêro berê şêxê ereban ver kişyeno ew nîno tepa. Meqsedê datê Bedranî wa Bedran şêro ew wa Bedran nêro. Keyna xwu newe ra bido enî mêrdekê zengînî.

Wano "Temam! Ez şona to rê estora kihêla şêxdê ereban ana."

Bedran werdeno raykuweno şono dewda şêxdê ereban ki kihêli bîyaro. Bedran nêzano, keyna şêxdê ereban nameyê ca zî Ekîya ya. Ekîya zî aşîqê Bedranî bîya ew xemil fînena (erzena). Eki zewacê Ekîya bibo ew Bedranî reydi beno. Yew Bedran esto ew zewacê ca Bedranî reydi beno dinya di sewbî kesî reydi zewacê Ekîya yanî keyna şêxdê ereban nêbeno.

Bedran wexto ki şono ew Ekîya xemil fînena ew hewn weynena.

Ekîya veynena Bedran şono dormarê qesra cîne. Ekîya ûra di keyf kena, wana "Xula Bedran yeno ûta ew o zî aşiqê mi bîyo. Ê zî xemil di ez dîya." Bedran deno piro şono estora kihêla şêxdê ereban bîya bero datê xwu rê. O şono ewnîyeno ki zewcê (çutê) lacê şêxdê ereban hewş di estori hetî bekçî yî. Wirdî zî sere têver nayo wîfî (rakewtê).

Bedran ûra di xwu bi xwu wano "Ez gere sereyê enî birayan pîroda ew neke ez nêşta (nêşkena) ena estori bera. O werdeno, berî akeno, yewaş şono, hewn di lacanê şêxê ereban tebîşeno ew cîne serebirneno. Sereyê cîne deno piro. Bedran estora kihêli veceno şono. Bedran gelekî qersi (qesre) ra dûrî kuweno ew estori cê dena ero (erd ro). Kihêli yena qersi ew dormarê qersi yena-şona hîşena.

Şêxê ereban Ekîya ra wano "Werdî! Ena çi hîşhîşa estor a!" Ekîya werdena xemil fînenaw ew veynena ki wirdî birayê ca kîştî! Ekîya pîyê xwu ra nêwana ki Bedranî zewcê birayê ayî kîştî. Ekîya veynena ew seba zerrî nêwana. Ekîya vecîyena teber ew veynena.

Ekîya şona zerre ew pîyê xwu ra wana "Xula bawo! Serrê birayanê ma dayo piro ew kihêli zî teber ra ya, hîşena."

Bedran zî cayo ke estori ra kewt ew ûra di çend rocî yo ki xereqîyayo. Şêxê ereban kamî eno gure kerdo ew cîne geyreno. Çend rocî geyreno, nêgeyreno ew nêveyneno. Cayo ki Bedran estori ser ra kewto ew ûra di goli esta. Yew pîriki bena ew yewna yezîdî ena pîriki ra wano "Ez gere ena keyna şêxdê ereban yanî Ekîya bigîra. Dapîr ti se kena bike ew ena Ekîya bîyare ena goli ver. Ekîya bixapêne ew bîyare."

Pîriki wana "Lacê mi! Ez senî hewtana (eftarena), ez senî şêra bîyara ew şêxê ereban mi hewa ra kişeno!" Yezîdî pîri ra wano "Heyra qurban! To rê tay altunî-maltunî." Deno bide. Pîriki keyfê ca yeno ew altunanê xwu gêna şona Ekîya hetî. Pîri Ekîya xapênena ew gêna bena goli hetî. Ekîya zana ki Bedran nêzdî ena goli kewto ew nêmo zav Ekîya semedê Bedranî şona.

Ekîya wana "Ez mela Bedranî veyna." Pîri û Ekîya şonê goli ver ew Ekîya cilanê xwu vecena dekuwena awi mîyan. Ekîya se kena nêkena pîri nêdekuwena awi. Wexto ki Ekîya dekewti awi ew pîri remena şona. Yezîdî lacik yeno ew cilanê Ekîya ser o roşeno.

Ekîya lacikê yezîdî ra wana "Ti carmêrd î ew qey ti cilanê mi ser o roşenî? Vindi! Ez cilanê xwu pêraygêra. Ez awi ra vecîya ew çi watişê to esto wace." Laciko yezîdî Ekîya ra wano "Ti heya sozê gi-rotişî nêda mi, ez cilanê to ser ra nêwerdena."

Ekîya xwu bi xwu wana "Aqilê mi eno Bedran ûta di kewtîbî erd. Bedran ûta di estori ser ra kewtîbî. Ez yew-di vengî veynda ew o ki weyta (tîya) bo ew o werdo. Bedran mi enî kafirî dest ra bixelisno. Eki o weyta nêbo ew ez kinarê Ellah di manena."

Vengê Ekîya şono Bedranî ew Berdran werdeno. O lacê yezîdî ra wano "Lîya werdi cilanê keyneki ser ra! Ti carmêrd î ew ti nêşer-mayenê, cilanê keyneki ser o ronîştî. Keyneki bana (zilût) ya!" Lacê yezîdî Bedranî ra wano "To rê lazim nîyo. Mi zor keyneki qefilnaya. Ez eyro soz û bext ti ra gêna."

Bedran ûta di viyê (mil) lacikê yezîdî deno piro ew Ekîya xelis-neno. Ekîya Bedranî xwu reydi bena qesri ew odaya xwu di kişta fî-nena. Mêrdimê lacê yezîdî xeberi erşawenê şêxdê ereban ser û cê ra wanê "To lacê ma kişto ew filan ca di kom bibê ew herb esto." Şêxê ereban ewnîyeno yewdê cê çîn yo. Yew keyna cê tena ya. Di lacê cê bî ew wirdî zî kişyayî. Tay ximizkarê cê estî ew ay zî darû nêbenê. Ekîya paca ra teber ewnîyena ew dişmenê cîne zav î. Mêrdimî pêrdê ca (aye) çîn î. Ekîya bermena ew esterê (hesirê) çimanê ca Bedranî ro benê.

Bedran werdeno û wano "Ekîya nêem saet o ki ti bermena ew esterê to ridê mi ro benê. Mi enî wirdî birayê to kiştî ay ra yo?" Ekîya wana "Xula Bedran to zewcê birayê mi kiştî ew mi yew estere nêvist. Enî eskerê yezîdî yenê ma kişenê ew mi zor gênê benê. Ez ay rê bermena. Bedran werdi herbî bewnî pêro yezîdî yê!"

Bedran wano “Lila ti çi bermena? Ez enî herbî ra ewnîyena ew mi heze (sey) yew veyve. Ekîya, ti werdi mi rê estora kihêli bixemilni. Ez şona herb ew şima temaşê mi bikê.”

Bedran pêrine kişeno ew şan di yeno qesri. Pîyê Ekîya wano “Keyna mi eno siwaro xort kewt herbî mîyan. Xeyrê to yo estori, malê dinya mi ra çi waştîni ew mi dayîni cê.” Keyna pîyê xwu ra wana “Ti ki ay peyî vernî ew şertê cê zî giran o. O malê dinya qebul nêkeno.” Pî Ekîya ra wano “Kam o, ti zana?” A wana “Ez nêzana ew o ko (go; do) bêro.”

Bedran şono pîyê Ekîya heti ew şêxê ereban ra wano “Ay herb di xorto siwar ez bîya. Îhtîyacê mi maldê dinya çin yo. Îhtîyacê mi kihêlda to esto. Eno pol ayo pol?”

Şêxê ereban wardeno ew wano “Xula eno zor bî.” Bedran şêxê ereban ra wano “Ya ez to zî kişena yan zî ez estori yanî kihêli bena. Mi enî pêro şeq û deqî dî semedê kihêli bî. Kihêli bide mi, ma bêveng yewbîn ra bîaqitîyî.”

Bedran wardeno kihêli gêno. Ekîya pêrdê xwu ra wana “Xula bawo, ez zî Bedranî gêna. Mi semedê ena zerrî kamî birayê mi kiştî ew mi to ra nêwa. Ez aşîqê cê bîya ew ez zî cê gêna.”

Şêxê ereban wano “Wa bo! Keyna mi ez to dena cê. Ûta yewê mi nêmend.”

Bedran weyşeno kihêli ew Ekîya fineno peyda xwu ew şono. Bedran şono datê xwu heti ew keyna datê xwu zî gêno ew mesela Ûta de qedîyena.*

* Mi na mesela 10.09.2015 de, Gêl de, mehlaya Yenîşehîrî ra fekê Adem Okî ra arêkerde û nuşte. Adem Ok cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 63 serre bi. Wendiş-nuştişê ey estbi.

LINGANÊ XWU GOREBA LEYÎFÊ XWU DERG BIKE

Padişa erşaweno mileta xwu ser, yanî padişa ew îne ra wano “Kam yew leyîf (lihêf) kê xwu di fesilno (bifeselno) bîyaroy, ne yew giştî derg bo ne zî yew giştî kîr (kilm) bo. Ez xela cê dana.”

Her kes leyîf fesilneno ew beno padişayî rê. Kam leyîfî beno ew eno leyîf yan yew-di giştî kemî beno yan zî eno leyîf yew-di giştî derg beno.

Rocê yew mêrdek yew leyîf fesilneno ew gêno şono. Mêrdek yew nerbûta (şive; şerbute) xwu zî xwu reydi gêno ew ena nerbûti xwu di limneno.

Ma wacê ena nerbûta xwu yanî çîwa xwu pistînê xwu di limneno. Mêrdek leyîfî gêno şono ew padişa xwu derg keno. Îne leyîfî fînenê padişayî ser ew di-hîrê giştî lingê padişayî teber ra manenê. Mêrdek aya nerbûta xwu veceno ew dano linganê padişayî ro.

Mêrdek padişayî ra wano “Ey! Padişayê mi, linganê xwu goreba layîfê xwu derg ke! Dormarê to dişmen î, kafir î, dost û dişmenî estî ew paşayî estî ew her tewir çî esto. Linganê xwu goreba layîfê xwu derg ke!”

Wanê padişa werdeno ew yew lew cê ra deno. Padişa wano “Mi xwura enwa yew însano aqil waştîni. Mi enwa wato. Ayê bînan fehmi nêkerdîni, leyîf di-hîrê giştî kîr bî ew îne watîni ma nêzanayo.

Padişa mêrdekî ra wano “Bew, to fehmi kerd ki mesela senî hawa ya!”*

* Mi na mesela 24.09.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra fekê Mehmed Elî Kayayî ra arêkerde û nuşte. Mehmed Elî Kaya cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 80 serre bi. Wendiş-nuştîşê ey çin bi.

AQILÊ XIZMETKARÎ

Cayê beno cayê nêbeno, yew paşa beno, yew ximizkar (xizmetkar) ew yew tanzî paşay beno.

Paşa ximizkarê xwu ra wano "Tanzî mi şî kura (ça; kotî) di rokewt ew ti bigî ûray citi bike." Tanzî şono yew quçe ser o rokuweno ew ne quçe citi bena ne zî ramîyena. Ximizkar yew pali gêno, kişta tanzî ro deno ew tanzî şono hêgay mîyan di rokuweno. Ximizkar şono ay hêgay citi keno.

Paşa ximizkarê xwu ra wano "Îzima to ra zî, wexto ki şan di ti amê kîye gere zîç pa bibo. Zîçê enî kergan û mîçikan (mîrçikan) bo, zîç gere pa bibo." Ximizkar wano "Ya Rabî! Ez se ka?"

Ximizkar dano piro şono aleta xwu, aleta xwu qesî-qesî keno beno. Paşa wano "Kanî zîçê mîçikan çîwa to ra çîn yo?" Ximizkar çîwa xwu beno zîçê kergan di hetikneno ano, paşay nawneno. Paşa ewnîyeno ki şertê cê pêro amê ca. Wano "Temam! Enî di şertê mi amê ca."

Rocî veyve beno ew paşa kîye ra vecîyeno şono veyve. Paşa ximizkarî ra wano "Ber pawibê to, ber teslîmê to." Ximizkar wano "Wa bo, wa ber pawibê mi bo."

Paşa şono veyve, veyve zav qerebalix o. Ximizkar kîye di eciz beno ew berî lengerîya berî ra veceno û fineno poldê xwu ser, o zî şono veyve. Berî beno ortê veyvî mîyan û cematî mîyan di roneno. Paşa berî aqilyeno. Paşa wano "Eno ber berê min o." Paşa ximizkarî ra wano "Mi to 'enî berî ver di verdaybî û ber pawibê to bî?" Ximizkar paşay ra wano "Paşa to nêwa, 'berî qeyta ke'. To nêwa 'kîye qeyta bike'. Mi zî berê to girot xwu reydi, bew (biewnî) ez berê to qeyta kena û bew berê to çî bî. Ber nanîk o ûta do, ti wazenê ha to

rê ber."

Paşa ximizkarî ra wano eno delû (gêc) yo eno bûm o, eno çi yo! Ximizkar wano "Ê mi eno yo, to mi ra wa 'ber qeyta ke' mi zî berê to qeyta kerd." Paşa wano "Aqil ximizkarî di çîn yo ew mi ber teslîmê to kerd, to ber vet ard veyve. Ti berî ser o ronîştî ew gedê pêro to reydi berî ser o ronîştî."

Paşa ximizkarî ra zav hêrs beno. Ximizkar paşay ra wano "Aqil to di çîn yo. Mi berê to pawito." Paşa wano "Eno ximizkar yew çî seredê mi di ano." Paşa ximizkarî xwu hetî ra qorneno.

Ma ra zûrî Hûmay ra raştî, ma elbê esîr viraştî, kamî destê xwu tiro kerd veşa.*

* Mi na sanike 16.08. 2015 de, Gêl de, mehlaya Dize ra, fekê Behçet Özkurtî ra arêkerde û nuşte. Behçet Özkurt embiryanê ma yo, Gêl ra yo û o wext 65 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

MELA Û BIZA HÎRÊLINGI

Yew mila beno, yew biza cê ya hîrêlingi bena, yew zî cenîya milayî bena.

Cenîya milayî, milayî ra wana "Xoca, ti ena biza ma benê çarşû di roşenî ew ti heme çî ma rê gênê ew ti biza ma zî ma rê tepa anê. Xoca, ti enwa kenê, nêke ez to hetî nêvindena. Ez to caverdena ew ez şona!"

Xoca werdeno se ko, ew biza xwu gêno şono çarşû. Xoca şono çarşû ew veyşan beno. Xoca şono verê berdê yew lokontaçî ver. Xoca lokontaçî ra wano "Cemê nan (werd) bide mi ew ez ena biza xwu dena to." Lokontaçî dişmîş beno. Lokontaçî wano "Yew cemê nanî biderda. Ez çer-panc cemî nanî bizi ra vecena." Lokontaçî cemê nan deno milayî, mila nanê xwu weno ew werdeno biza xwu gêno raykuweno.

Lokontaçî wano "To bizi daya mi ew mi nan dayo to. De de de!" Mila Lokontaçî ra wano "Qey semedê yew cemê nanî yew bizi bîya? Lokontaçî û Mila pêrodenê ew Mila deno Lokontaçî ro, serê lokontaçî şikneno ew biza xwu gêno şono.

Mila ena ray şono berdê qawî ver. Zerra milayî çay şona. Mila şono çayçî ra wano "Dehbî-hîrê hebî çay bide mi ew ez ena biza xwu dena to." Çayçî ewnîyeno ki daha karê cê tedê esto. Çayçî hîrê hebî çay deno milayî. Mila çaya xwu weno ew biza xwu gêno rayîrî ser neno.

Çayçî wano "Lîya to bizi daya mi ew mi çayî dayî to, filan bêvan." Çayçî û mila pêrasenê. Mila deno piro ew sereyê çayçî şikneno ew mila biza xwu gêno şono.

Milayî biza xwu giroti şî ew ena ray şan di şewi bide ameyi. Mila

şî kamik berî ver ew yewî ca nêda bide. Mila winya yew ber akerde yo ew şono zerre, şono simzori (mereke) simerî mîyan di roşeno.

Mila ewnîyeno gelekî wext şî ew yewî da ber ro. Xanimi ami şî ber akerd yanî wayîra kîyi. Ame ki lokontaçî ew gelekî ker-mar zî xanimi rê ardo.

Xanimi lokantaçî ra wana "Hala! Ti kura mendî?" Lokantaçî wano "Lila, ez çi kura mana! Yew mêrdek ame ew yew biza cê ya hîrêlingi bî. Mêrdekî wa 'Cemî yemek (werd) bide mi, ez bizi dena to.' Mi wer da bide (ci) ew mêrdekî werê xwu werd ew werişt biza xwu giroti şî. Ma pêroda ew mi da piro sereyê mêrdekî şikit."

Lokontaçî nêwano ê (ey) da mi ro ew sereyê mi şikit. Xanimi lokontaçî raykena simzori. Mila yanî mêrdek werdene yew sîla binê goştê lokontaçî ro deno piro, wano "Ît oxlî ît! Mi da to ro sereyê to şikit yan to da mi ro sereyê mi şikit?" Lokontaçî milayî ra wano "Xoca ez bextê to de ya, vengê xwu meke! Mi ker-marî ki xanimi rê ardo to rê, ez perena." Ew lokontaçî pereno şono.

Tikî mend yewna da ber ro. Xanimi vazdayi şî ber akerd ki qaweçî yo. Qeweçî ame, ê zî gelekî ker-mar ardo. Xanimi çayçî ra wana "Hala! Ti kura mendî?" Qaweçî wano "Lila yew mêrdek ame ew nêzana xoca bî çi bî. Yew biza cê ya hîrêlingi bî. Mêrdekî mi ra wa 'Dehbî-hîrê hebî çayî bide mi, ez bizi dena to.' Mi çayî dayî bide ew mêrdekî werişt biza xwu girot şî. Ma pêresayê ew mi da piro sereyê mêrdekî şikit."

Qeweçî nêwano ê da mi ro ew sereyê mi şikit. Xanimi qaweçî raykena simzori. Mila yanî mêrdek werdene yew sîla binê goştê qaweçî ro deno piro, wano "Ît oxlî ît! Mi da to ro sereyê to şikit yan to da mi ro sereyê mi şikit?"

Qaweçî milayî ra wano "Xoca ez bextê to den a, vengê xwu meke! Mi ker-marî ki xanimi rê ardo to rê, ez xwu rê perena." Ew qaweçî pereno şono.

Gelekî mend yewna da ber ro. Xanimi vazdayi şî ber akerd ki

bînbaşî yo. Bînbaşî ame, ê zî gelekî ker-mar ardo. Xanimi bînbaşî zî raykena simzori ew wana "Ez şona cor tay manena, ez yena to hetî simzori."

Wana "Mêrdekê mi hema haya yo, key ki wit (kewt ra) ez yena to hetî."

Milayî zî xwu simzori di liminto ew xebera bînbaşî û xanimi çin ya. Xanimi yena simzori, bînbaşî hetî ew bînbaşî reydi tereqna. Xanimi tadîyayî bînbaşî ra wa "Bînbaşî ti senî hewa aşîqê mi bîyî?" Bînbaşî wano "Ax xanim! Wexto ki veyve bînî, to seredê govend di dismali weşanaynî, lêy lêy lêy! Ez ay çax to ra ewnîyaya ew ez aşîqê to bîya."

Ena ray bînbaşî xanimi ra wano "Ti senî aşîqê mi bîya?" Xanimi bînbaşî ra wana "To wexto ki ders û talîm daynî eskeranê xwu ew ez zî ay çax aşîqê to bîya."

Xanimi bînbaşî ra wana "Werdi ay ders û talîmî ûta di zî bike!"

O werdeno ew malêvi (melêve) ûra bena, bînbaşî malêvi gêno binê simerî ro keno. Malêvi erîştâ (erdiş) milayî ro şona ew mîla pa werdeno. Mîla tîk beno ew bînbaşî qerfyeno. Xanimi cayî perena, o cayê pereno. Mîla malêvi erîştâ xwu ra çî keno ew reyneno. Bînbaşî zî gelekî ker-mar ardo. Mîla henî binê ker-marî di nêştô bileqo. Henî nêzdî şefeqî yo. Milayê to werdeno binê ker-marî ro beno ew bîza hîrêlingî zî gêno şono kîye.

Mîla şono berî ver ew xanima cê zî zerre da ew peyê (dostikê) ca (aye) zî zerre do. Mîla veynda cenîya xwu deno, wano "Xanim xanim! Lez berî ake, ez merda merda!" Xanima milayî wana "Wey Xoca! Kê mi emîrya! Ez yena" Ew xanimi vazdena. Mêrdeyê xanimi zî vazdeno banî ser ew locine ser. Xanimi û peyê ca goştareno.

Xanimi dostê xwu ra wana "Ma se kê? Xoca ame. Bê ez to deka dori mîyan ew xoca ki bêro kîştâ kuweyo (rakeweyo) ew ez to verdena ew ki ti şêrî."

Xoca goştareno ew vazdeno berî ver lez lez! Xanimi veyndana

wana "Temam, tamam! Ez ama." Xanimi dostê xwu dekena dori mîyan ew serê dori dena pêro, Xocay rê ber akena. Xanimi vey-nena henî îşê ker-marî yo. Xocayî ker-mar zî ardo ew bizi zî tepa arda.

Mila şî zerre di ronîşt (nişt ro). Mila xanimi ra wano "Xula Xanim enî çend rocî yo ki ez gêsti merda. Mi rê tikî wer bîyare. Hema çi beno wa bibo."

Mila cenîya xwu ra wano "Ena çi dori ya?" Xanima milayî wana "Mi hema newe tirşî ronaya ew hema tirşî nêbîya."

Heşa, dostê ca tersan ver mîyanê dori di vengo xirab veceno. Mila xanimi ra wano "Qey tirşî tîzi kena?" Xanimi wana "Kê (kes) newe tirşî roni tirşî tîzi kena!" Mila wano "Mi rê tirşî bîya!" Xanimi wana "Hema tirşî nêbîya!" Mila wano "De hema di-hîrê hebî vecî!"

Teq û teq, o de mila zano. Mila hêrs beno ew werdeno resne bin ro keno ew dori wegêno. Dori beno Kindira (Gêl de, royê Dicle ver de yew leweyo berz o) ro fînenawî mîyan. Dori zî pa fînenawî mîyan.

Eki zûrî bî zî xeyr û obal cîne rê.*

* Mi na mesela 24.09.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra fekê Mehmed Elî Kayayî ra arêkerde û nuşte. Mehmed Elî Kaya cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 80 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

PADİŞA Û CENİYA WEZİRÎ

Padîşa rocê dano pêro vecîyeno, enwa şarî mîyan di geyreno. Padîşa ewnîyeno yew cenî weyra da û ti ra ewnîyeno. Padîşa xwu bi xwu wano “Maşela! Ena cenî kura ra ama ûta?”

Padîşa wano “Ena cenî kam a? Filan bêwan...” Padîşah bonder beno ki ena cenî cenîya wezîrdê cê ya.

Padîşa wano “Senî?” Wanê “Xula ena cenî, cenîya wezîrdê to ya.” Padîşa wano “Halla halla! Temam.”

Padîşa hema yeno odaya xwu, mekanê xwu di roşeno. Veynda wezîrdê xwu deno. Yanî veynda mêrdêyê a cenike deno. Padîşa yew mektub niseno û deno enî wezîrî. Padîşah wezîrê xwu ra wano “Ti enî mektubî benê danê filan wîlayet ew ti yenê.” Wezîr dano pêro şono.

Wezîr şono kêye ew cenîya xwu ra wano “Ez şono filan wîyalet.” Cenîya wezîrî cê ra persena “Ti qey şonê?” Wezîr cenîya xwu ra wano “Padîşayî yew mektub dayo mi ez bena.” Cenîya wezîrî wana “Eno çîyo ansarin (winasî) kura ra nişka ve ra vecîya!”

Wezîr mayîna xwu hedirneno ew kuweno rayîr. Padîşa cenîya wezîrî rê xeberi erşaweno. Û ca ra wano “Ez şan di misafirê to ya.” Ceneka wezîrî ca di fehm kena. Û xwu bi xwu wana “Xula nîyetê enî padîşahî xirab o. Nişka vera mêrdê mi rê yew sefer veto ew çimê cê mi do.”

Cenîya wezîrî wana “Ser û çiman ser, bê.” Cenîya wezîrî hedrêya werî-merî kena.

Cenîya wezîrî wana “Enka padîşa yeno ew heyetê cê zî cê reydi yeno.” Ceneki epey yew hedrêya werî kena û sankî vîst-hîris tenî yenê kê ca. A aywa masa hedirnena ew pêro wer kuy î. Kuyi pew-

cena, kuyi tewir bi tewir reng dana bide. Qorî sipî, qorî zerd, qorî kesk... Tay kuyi şîrîn î, tay kuyi sorin î... Ceneka wezîrî tewir bi tewir werê kuyî hedirnena.

Şandi beno, padîşa tik û tena vecîyeno yeno. Cenîya wezîrî wana "Bê! Qey ti tena ameyî?" Padîşa wano "Anû ez tena ama." Padîşa dest bi werî keno weno. Padîşa kamik werî weno ew wer vecîyeno kuyi. La reng û tehmê werî atiqna (cîya) yo. Padîşa cenîya wezîrî ra ewnîyeno.

Cenîya wezîrî padîşahî ra wana "Padîşayê mi, padîşayê mi. Ay çîyo ki ti wanê, cenî pêro yew î. Ma nêercenê yew lingda carîya to. Ti eyb nêkenê ti xwu hunkufê ma kenê. To rê eyb nîyo, eno çi yo?"

Padîşa werdeno şono ew taca padîşayî seredê cê ser a kuwena. Cenîya wezîrî zî taca padîşayî gêna finena paca. Wezîr yeno kîye û gelekî wext vîreno ew wezîr taca padîşayî aqilyeno.

Wezîr wano "Ay zeman padîşa amo kê mi, ez coka ray kerda cayo dûrî. Padîşayî namûsê mi di kay kerdo."

Wezîr wano "Ez enka se bika? Ez werda ena cenî enwa eşkara rayka serê mi şono. En rind ez zî yew fîlm bika yan zî bêveng kê xwu ra ena ceneki biqorna."

Wezîr wano "Cenekî, kê ma teng o ti rahatsiz mebê, ti piro şo kê pêrdê xwu, mi yew ban kîra kerdo û ma kê xwu benê yewna kîye. Ez ay wext veynda to dena."

Cenîya wezîrî çî zana ew dena piro şona. Cenî ewnîyena hîrê rocî yew hefte, yew aşmî...

Pîyê cenîya wezîrî ti ra perseno, wano "Ka keyna mi, to mi ra wa, mêrdê mi yew kîye kîra keno ew ma şonê ûra?" Keyna pîyê xwu ra wana "Bawo bawo! Anû nîyo, bêveng ez kê xwu ra qornaya." Wano "La senî ti qornaya?" Keyneki pîyê xwu ra wana "Hel û he-walê min û padîşayî anû yo."

Pîyê keyneki dano piro şono padîşayî hetî ew wezîrî padîşayî zî ûra di beno, yanî zamay mêrdekî zî ûra beno. Çi ki heyetê padîşayî

beno ûra di beno. Pîyê keyneki padîşayî ra wano “Yew mesela mi esta ez to ra waca.” Padîşa wano “Mesela çî ya filan?”

Pîyê keyneki wano “Yew bexçê mi bîyo, ez pank bexçêdê xwu ra ewnîyaya. Mi qet bexçê xwu di qusur nêverdayo. Mi bexçê xwu roto dayo yew mêrdimî ew ay mêrdim bide ewnîyayo, ewnîyayo epey bide ewnîyayo. Enka ay mêrdimî qusur kerdo ew bexçe ca-verdayo û bexçe wişk bîyo. Eno zirar û zîyan kamî rê kuweno?”

Wezîr wano “Temam padîşayê mi ay mêrdimî bexçe girot ew cê rindêr ay bexçî ra ewnîya. Qet qusur nêkerd; feqat yew zeman ame şî bexçedê xwu mîyan ew bexçedê xwu ra bewnîyo, ewnîya ki herunda aslanî (rêça şêrî) mîyandê bexçî ro şîya. Ew terseno hêdî newtano şêro ay bexçî mîyan. Herunda aslanî dîya coka newtano şêro bexçî mîyan.”

Padîşa zî wano ki “Vindê! Cewabê cê ez bida. Aw aslano ki bexçî mîyan ro şîyo ew siwend werdo, ed û wed kerdo.” Wato “Wexto ki aslan enî bexçî mîyan ro şîyo ew yew gi zî nêwerdo! Wed kerdo ez henî aywa (eno hawa) yew çî nêkena. Lazim o ki ay ki baxçe erînayo newe ra şêro bexçê xwu.”

Heyet cîne fehîm nêkeno la îne yewbîn fehîm kenê.*

* Mi na melesa 16.08. 2015 de, Gêl de, mehlaya Yenîşehîrî ra fekê Huseyîn Efeyî ra arêkerde û nuşte. Huseyîn Efe embiryanê ma yo, Gêl ra yo û o wext 65 serre bi. Wendiş-nuştişê ey estbi.

PADÎŞA Û MÊRDEK Û MAR

Yew padîşa beno, erşaweno memleketê xwu ser. Padîşa wano “Mi emşo yew hewn dîyo ew kam hewnê mi veyno ez cê rê xela (xelate) dena.”

Xebere şona şarî mîyan û yew nêştö veco. Yew mêrdek zî şono. Eno mêrdek rayîr di raştê yew marî yeno. Mar serrê xwu qula xwu ra veceno.

Mar mêrdekî ra wano “Filan kes ti şonê kura?” Merdêk wano “Xula wanê, padîşayî hewn dîyo ew wato, kam hewnê mi veco ez yew xela dena cê.” Mar wano “Ti zanê hewnê padîşayî çi yo?” Wano “Nê! Ez nêzana hewnê padîşayî çi yo.”

Mar mêrdekî ra hewnê padîşayî wano, wano “Ti şî padîşayî hetî, ti ra wace, mi hewn dîyo luyî verayê ew hewnê padîşayî eno yo. Padîşayî ra wace, padîşayê mi dinya bîya luyî. Mêrdimî ûnî (oyne) cîne zav bî, bext û soz yew di nêmeno. Mena (manaya) hewndê padîşayî ena ya. Padîşayî çi da to bîya ma bari kenê.”

Mêrdek wano “Temam!” Mêrdek şono padîşayî hetî û tarîfê hewndê padîşayî keno. Mêrdek wano “Padîşayê mi, dinya bîya luyî, her kes ûnî (fişkî) keno.” Ew mêrdek hewnê padîşayî veceno. Padîşa kulmê (çengê) altunî deno mêrdekî ew mêrdek ano xwu marî ra limneno û şono. Altunî nêdeno marî ew mêrdek bext û sozê xwu nêano ca.

Demê mend rayna (hewêna) padîşa hewn veyneno ew erşaweno memleketê xwu ser wano “Kam hewnê mi veco ez cê rê xela dana.”

Mêrdek newe ra peyhesno şono. Mêrdek şono nêzdî quçî ew mar rayna serrê xwu quçî mîyan ra vecono. Mar mêrdekî ra wano

"Filan kes ti şonê kura?" Merdêk wano "Xula wanê, padîşayî hewn dîyo ew wato, kam hewnê mi veco ez yew xela dena cê." Mar wano "Ti zanê hewnê padîşayî çi yo?" Wano "Nê! Ez nêzana hewnê padîşayî çi yo."

Mar mêrdekî ra hewnê padîşayî wano. Wano "Ti şî wace, padîşayê mi, mi hewn dîyo vergî varayê ew dinya bîya verg dinya. Eki padîşayî xela daye to ew xela bîya ma bari bikê."

Mar xwu ser nêano ki qey xela verênê nêarda, ma bari nêkerda. Mêrdek wano "Temam!" Mêrdek şono padîşayî hetî û tarîfê hewndê padîşayî keno. Mêrdek wano "Padîşayê mi dinya bîya verg, her kes zav xirabê keno." Ew mêrdek hewnê padîşayî veceno. Padîşa kulmê altunî deno mêrdekî ew mêrdek ano xwu marî ra limneno û şono. Altunî nêdeno marî ew mêrdek bext û sozê xwu nêano ca.

Demê mend rayna padîşa hewn veyneno ew erşaweno memleketê xwu ser, wano "Kam hewnê mi veco ez cê rê xela dana."

Mêrdek newe ra peyhesêno şono. Mêrdek şono nêzdî quçi ew mar rayna serrê xwu quçi mîyan ra veceno. Mar mêrdekî ra wano "Filan kes ti şonê kura?" Merdêk wano "Xula wanê, padîşayî hewn dîyo ew wato, kam hewnê mi veco ez yew xela dena cê." Mar wano "Ti zanê hewnê padîşayî çi yo?" Wano "Nê! Ez nêzana hewnê padîşayî çi yo."

Mar mêrdekî ra hewnê padîşayî wano. Wano "Ti şî wace, padîşayê mi, mi hewn dîyo mêşnê (mêşnayî, mêşinî, mîyî) varayê ew dinya bîya mêşna dinya. Verek û verg pîya çerenê. Eki padîşayî xela daye to ew xela bîya ma bari bikê."

Mar xwu ser nêano ki qey to xela verênê nêardî ma bari nêkerdi. Mêrdek wano "Temam!" Mêrdek şono padîşayî hetî û tarîfê hewndê padîşayî keno. Mêrdek wano "Padîşayê mi dinya bîya mêşna, her kes rind bîyo." Ew mêrdek hewnê padîşayî veceno. Padîşa kulmê altunî deno mêrdekî. Mêrdek altunan gêno raşt yeno marî hetî. Mêrdek veynda marî deno ew mar quçi mîyan ra vecîyeno teber.

Mar wano "Ha! Mêrdek altunan ano ew xwu û marî rê bari keno. Mar mêrdekî ra wano "Ti qey di ray nêamê ew raya hîrên di ti amê, sebeb çi yo?" Mêrdek marî ra wano "To dî, to mena cê mi ra wa. Ew fişkê luyi mi di bî, ez zî dewrê ay însanî bîya, ûnê mi zav bî. Raya bîne xirabê vergî zî mi di bî, ez zî verg bîya. Raya hîrine dinya zav rind bîya ew aya rindê zî kewta qelbê mi, merhemet dekewto zer-rîya mi. Ez ama to heti ew ma altunanê xwu bari bikê." Ew mêrdek bext û sozê xwu ano ca.

Mar mêrdekî ra wano "Ti şo! Ez yew mar a ew altunî mi rê lazim nîyê. Mi meqsed pey tercubê to kerd ew veyna ti çi fehî kenê."*

* Mi na mesela 08.09.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra fekê Mehmed Elî Kayayî ra arêkerde û nuşte. Mehmed Elî Kaya embiryanê ma yo, Gêl ra yo û o wext 80 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

HÎRÊ LACÊ PADÎŞAYÎ - I

Cayê beno cayê çinê nêbeno. Yew padîşa beno ew hîrê hebî lacê cê benê. Yew pîl o, yew ortence (mîyanên) yo ew yew zî şinik (qic) o. Padîşa enî gedanê xwu rê yew melîm ano, cîne her çî bonder keno. Ew wextê îlmê cîne qedîyeno. Padîşa wano "Enî gedanê mi îlm giroto, çî bonder bî nêbî; çî zanê, çî nêzanê. Mi ende zahmet werdo filan bêvan."

Padîşa gedanê xwu deneme keno. Cîne deneme keno ew padîşa veynda lacê xwu yê pîlî deno, wano "Lacê mi, ez henî axtiyar bîya, ez henî nêšta padîşayê bika. Bê, ez ena padîşayê dewrê to bika." Laco pîl wano "Bawo mumkin nîyo. Ti heya heyat di ma şênê padîşayê bikê? Ma nêştê padîşayê bikê!" Padîşa lacê xwu yê pîlî ra wano "Ti bancî teber, ti teres î!"

Padîşa lacanê bînan ra zî wano "Ez henî axtiyar bîya, ez henî nêšta padîşayê bika." Lacê bînî zî sey kekê xwu wanê. Padîşa cîne zî qorneno. Îne zî padîşayî ra wanê "Bawo mumkin nîyo! Ti heya heyat di, ma şênê padîşayê bikê? Ma nêştê padîşayê bikê, ew mi-safirî (meymanî) ki yenê, şonê ma encax cîne rê sewlan ronê. Ma xizmetê cîne bewnî. Nêki qarşûyê (vera) to goreba yew mijlora quwetê ma nêmaneno. Ma senî padîşayê kenê?" Padîşa wano "Temam!"

Aqilê padîşayî gore heme hîrê lacanê cê zav weş yew îlm giroto. Padîşa lacanê xwu ra wano "Herra mi ra vecî şêrê!" Lacê padîşayî danê piro şonê. Pêro zî wayîrê îlmî yê. Wexto ki rayîr di şonê dinya kifş kenê. Ay yew bira wano "Ûta ra yew deva vîreta." Wano "Ena deva vîreta ew yew çimê ca kor o, yew didanê ca yo verên kewto."

Birayo bîn wano “Yew tayê (bendik) barê ca hingimin o, yew tayê barê ca riwen o.”

Birayo bîn wano “Yew cenî deva ser o ya ew cenî zî hemîla ya.”

Enwa wanê, şonê. Hende ewnîyenê ki yew mêrdim vazdeno yeno. Enî birayan deva nêdîya. Ê îlmî reydi wanê.

Mêrdek wano “Ûta yew deva vîrete şima nêdîya?” Ê wanê “A deva ki ûta ro şîya, yew çimê ca kor o, yew didanê ca yo verên kewto?” Mêrdek wano “E!” Wanê “Yew tayê (hetê) barê ca hingimin o, yew tayê barê ca riwen o?” Mêrdek wano “E!” Wanê “Yew cenî ya, deva ser o ya ew cenî zî hemila ya?” Mêrdek wano “Aaa! A cenî bixwu ya.”

Îne wanê “De şo. Ti koca veynî!” Mêrdek dano piro şono. Epey şono, şono...

Mêrdek wano “Se kerda, enînan cenîya mi yew hewa kerda. Heya ki dûrî nîyo, ez şêra xeberi bida padîşayî.” Şono xeber dano padîşayî. Wano “Padîşayê mi, ez şîya, ayê hîrê hebî lacî ki ameyî qawe di ronişte yê, ay nîşano ki wato, ay nîşan, nîşanê cenîya min o. Ne cenîya mi ne zî deva mi orte di asenê. Se kerda enî heme hîrêne cenîya mi yew hewa kerda. Ûra di eskeranê berşawi wa cîne bigîrê bîyarê.”

Padîşa eskeran erşaweno cîne gênê anê. Mêrdek hende ewnî-yeno ki cenîya cê ama kîye. Mêrdek cenîya xwu ra wano “Enka ti ama, ti kura menda yewî to nêdî? Mi semedê to mêrdimî dekerdî zerre!” Cenîya mêrdekî wana “Mi mêrdimî nêdî.” Mêrdek wano “To hîrê hebî mêrdimî nêdî? A wana “Mi qet mêrdimî nêdî, ez hende rayîr di ama ew mi yew mêrdim nêdî. To mêrdimî şarî qey berdî dekerdî zerre?” Mêrdek wano “Ehe! Mi xeta kerdî.”

Mêrdek dano piro şono. Wano “Zanê ti padîşa, xula cenîya mi ama kîye ew ay mêrdimî mi nêdîyê. Ceneka mi wana, feqet ay mêrdimanê ki nîşanî watî, pêro nîşanê cenîda mi bî. Senîwa?”

Padîşa veynda enî heme hîrêne deno û cê ra perseno, wano

“Şima ena cenî nêdîya?” Îne wanê “Ma ena cenî nêdîya.” Padîşa cîne ra perseno wano “Şima çi zana ki yew çimê deva kor o, yew didanê deva ver ra kewto?”

Laciko verên padîşayî ra wano “Padîşayê mi, ma wayîrê îlm û kifş î. Ma rayîr di şonê, ma her çi kifş kenê.”

Lacik wano “Ena deva yew pol çeraya ew wexto ki çeraya zî fekê xwu visto (eşto) tumanê vaşî ew yew tuma vaşî pay ra menda. Mi ay ra zana ki yew çimê deva kor o, yew didanê deva ver ra kewto.”

Padîşah lacikê ortî ra perseno wano “To çi zana ki yew polê barê hingimin o, yew polê barî riwen o? O zî wano “Wexto ki ez rayîr di şîya. Yew pol di mêsî firaynî, yew pol di zî mijlorî rayîr di şînî. Mi ay ra zana ki yew pol di hingimên bila (vila) bîyo û polo bîn di zî riwen bila bîyo. Mi ay ra zanayo.”

Padîşa ena ray lacikê şinîkî ra wano “To çi zana ki cenî hemila ya?” O zî wano “Ma amê, cenî deva xiyar kerda (nişnaya) û heşa teber vecîyaya, wexto vecîya teber mi roştîşê (ronîştîşê) cenî ra fehîm kerd ki cenî hemila ya.” Padîşa wano “Temam!”

Padîşa cîne ra wano “Ûta misafirê mi bê.” Ew cîne dawet keno, cîne hemîn di keramate esta. Padîşa cîne dekeno yew ban ew ez veyna îne çi qalî kenê.

Birayo pîl wano “Eno şerabo ki padîşayî dayo ma ew boya me-yîtan ti ra yena. Eno şerab elem dano ma ew keyf nêdeno ma.”

Birayo ortece wano “Eno goştî ki padîşayî dayo ma, goştê kurtîkî yo.”

Birayo şinîkî zî wano “Eno padîşayê ma esto, kura bibo, dolê qereçîyan o. Ew lacê padîşayî nîyo.”

Padîşa cîne goştereno. Ew veynda wayîrdê rezî dano. Padîşa wayîrê rezî ra wano “Rezê to kura do?” O zî wano “Cayo ki rezê mi esto, cayê mezalan o. Pîrbawanê ma vatîn verê ûta mezeli bî ma rez ûra (ûca) di ronayo.”

Padîşah veynda wayîrdê bizêkî dano ew cê ra wano “To eno

bizêk ardo û mi serebirnayo, to kura ra ardo?" O wano "Eno bizêkê min o." Wano "Senî bizêkê to yo?" Wano "Wexto ki bizêk şinik bî mi vist kutiki ver ew bizêk bi şitê kutiki xîşin bî."

Padîşa ena ray veynda marda xwu deno. Marda xwu ra wano "Ez kamî ra ya?" Mayî (dadî) wana "Ti lacê padîşayî yê, pîyê (babî) to padîşa bî." Padîşa wano "Nê! Lez wace nêki ez to kişena!" Mayî wana "Xula lacê mi, rîyê mi to ra sîya bo. Pêrdê to ra gede (doman) nêbîynî ew mi yew aşikî ra to peyda kerd. Ti aşikî ra bî û pîyê to yew aşik o."

Padîşa veynda lacikî pîlî deno û wano "To kura ra zana ki eno şerab boya meyîtan ti ra yena?" Birayo pîl padîşayî ra wano "Padîşa, kê (kes) wexto ki şerab werdi, şerab yew eşq deno kê. Enî şerabî elem da ma. Mi ay ra zana ki eno kura bibo ê (yê) meyîtan o."

Padîşa birayê ortî ra wano "To kura ra zana ki eno goştê kutikî yo?" Wano "Wexto ki ma goştê kutikî werdînî, alû fektê ma di ameynî ew enka zî alû fektê ma di amê, mi ay ra zana goştê kutikî yo."

Padîşa birayê şinikî ra wano "To çi zana ki ez lacê aşikî ya?" O zî wano "Padîşayê ma, cokano ki ma amê gere to ordî ra, eskerî ra, dewleti ra qalî bikerdînî. La ti wanê 'Enî ardan ra hendi nan vecî-yeno, eno enwa bo, hendi elbî ti ra vecîyenê.' Ti ay ra qalî kenê. Ez ewnîyaya ki ti qalê aşikan kenê. Mi ay ra zana ki ti lacê aşikan î."

Padîşa wano "Padîşayê şima rê helal a, şima padîşa, ez dana piro şona."

Ma ra zûrî Hûmay ra raştî, ma elbê esîri viraştî, kamî destê xwu tiro kerd veşa.*

* Mi na melesa 16.08.2015 de, Gêl de, mehlaya Yenîşehîr ra fekê Huseyîn Efeyî ra arêkerde û nuşte. Huseyîn Efe cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 65 serre bi. Wendiş-nuştişê ey estbi.

HÎRÊ LACÊ PADÎŞAYÎ - II

Cayê beno cayê çinê beno. Yew padîşa beno hîrê gedê cê benê.

Padîşa lacandê xwu ra wano "Şima yew ca ra zewcîyayê ew eno ca wa esl û fêslê cê bibo, ûra ra bizewcîyê. Ew enî bexçî mîyan zî çiray meşêrê." Gedê pî xwu ra wanê "Qey?" Wano "Şima şêrê enî bexçî mîyan şima kişyenê!"

Gedeyî meraq kenê û di gedeyî şonê bexçî mîyan, enî di birayî kişyenê. Birayo hîrên (hîrêyin) şono bexçî mîyan ew xwu yew ca di limneno. Wano "Ez veyna eno çi yo."

Îne werdenê enî birayan dima kuwenê. Îne biray ra wanê "Filan kes pî to wa meyerê enî bexçî mîyan, ti qey amê?" Îne wanê "Ena qesra însanan esta, ma pêro seredê însanan ra viraşta." Birayo hîrên perseno wano "Çî rê şima seredê însanan ra viraşta?" Eno bira vecîyeno, yew cayê berzî ser eki îne bêrê, ez birema.

Îne biray ra wanê "Eki ti carmed ê, ti ena mesala ma vecenê, nêke ma sereyê to zî sey birayanê to darakenê (cirakenê) û ma sereyê to zî ena qersi di şixulnenê. Di-hîrê sereyî kem î, ena qesri temam bo."

Birayo hîrên wano "Şertê şima çi yo? Mi rê wacê." Wanê "Şertê ma, Xal Sînanî Gulê rê se kerd, Gulê Xal Sînanî rê se kerd."

Bira şono yabanan kuweno û şono enî şertî sax biko. Bira epey ca şono ewnîyeno ki yew dari ûra da şono binê dari enî kişta kuyo. Bira ewnîyeno ki dari ser ra yew mar yeno ew leylekanê leklegi weno. Mar xur (her) serri yeno ew leylekanê (leyrekanê) leklegi weno. Bira tîrkemamê ver marî deno ew marî kişeno. Bira marî wirdî-wirdî keno ew beno leklegi ver neno. Leklegi yena, mîçikê ca, ca ver ra şonê. Wanê "Wîç wîç!" Leklegi wana "Xur serr eno mêr-

dek leyleganê mi kişeno.”

Leklegi şono ki birayî mar kişt o ew ardo leyleganê ca ver. Leklegi fehmi kena ki birayî mar kişt o her serri eno mar leylekanê leklegi weno.

Bira bîn dari di kişt a kuweno û leklegi zî bi peranê xwu cê rê sey (verisnî) kena. Ew tîncî nêdo enî mêrdimî ro. Bira hewn ra werdeno ewnîyeno ki tîncî ya ew yew sey ey ser o ya. Bira ewnîyeno ki leklegi cê rê sey kena. Leklegi dari ser ra hêdî ruwena cêr.

Leklegi biray ra wana “Dinya di çi mirazê to bibo ez qedînena. Mi ra wace, ti çi yê, çi kare yê?” Bira leklegi ra wano “Mirazê mi, Xal Sînanî Gulê rê se kerd, Gulê Xal Sînanî rê se kerd?” Leklegi biray ra wano “Çi çîyo zor! Ti şo mi rê yew leşa goştî bîyare ew yew merî (kuz, cerr) aw bîyare.”

Bira enînan leklegi rê ano û weyşeno (wenişeno) leklegi. Awi û goşt peranê leklegi ser neno ro. Leklegi biray ra wana “Mi serê xwu polo raşt tada, ti goşt bîdi mi, mi serê xwu polo çep tada awi bîdi mi.” Leklegi û bira rayîr di şonê, goşt zî qedîyeno ew awi zî qedîyena. Goşt rayîr ra qedîyeno û goştê lingda xwu deno leklegi. Bi eno hewa şonê.

Leklegi biray ra wana “Di perazîtanê (pûrtikanê) mi bance, çi wext tengi to qewmîyaye mi rê wacê.” Leklegi wana “Xal Sînan eno ban do, şo veyne.” Bira deno piro şono. Xal Sînan nimac keno ew birayê cê perseno. Eno pol ayo pol.

Xal Sînan biray ra wano “To xeyr o lacê mi?” Bira û Xal Sînan yewbîn reydi enwa qalî kenê. Bira ûra di yew ceneki aqilyeno. Ena ceneki rê zî cîrni (hewen) ser o lep (werdê kutikî) virazeno. Pîrnika ena cenî dera kerda ew goşê ca dera kerdê.

Bira xwu bi xwu wano “Bibo eno Xal Sînan o ew ena zî Gulê ya. Se kerdo û ena mesela mi ra waco.” Bira Sînanî ra perseno “Xal Sînanî Gulê rê se kerd, Gulê Xal Sînan rê se kerd?” Xal Sînan biray ra wano “Xula lacê mi kam bêro ûta û ena mesela ma ra perso û ma

serê cê denê piro.” Bira eman hewar keno. Wano “Mi rê ena mesela wace û dima piro mi bikişe.”

Xal Sînan mesela wano. Wano “Ena datkeyna mi bî, mi şit, hakê girênayî, goştê teyran, goştê zerancan, goştê ewrêşan reydi qeyta (miqate; weye) kerdîni. Şarî watê ‘Datkeyna xwu reydi bizewcîyî.’ Mi vatîni ‘Datkeyna mi hema teza ya ew wa qert bo’.”

Gulê zî şîya pey di yew dêv giroto. Yew dêvo zav hukumlî giroto.

Xal Sînan wano “Ez rocî ewnîyaya ki ena Gulê roc ra roc şatîyena.”

Xal Sînan Gulê taqîb keno. Xwu hewn neno. Ber cinyeno û veng yeno. Wano “Erey o, gedê bermenê.” Xal Sînan Gulê taqîb keno, veyneno ki Gulê şî dêvî reydi hur û boqa xwu kerdî. Mewace ki hîrê hebî gedê zî Gulê rê bî. Xal Sînan şono tîrkemama xwu verdeno û dêvî kişeno. Xal Sînan Gulê gêno, yeno ew pîrnika ca goşê ca dera kerdî û zîwanê ca dera kerdî.

Wano “Ena calanî ser ro ez bestena, roc di-hîrê ray lepê vira-zena ew dekena ca ver ew Gulê sey kutikî wena.”

Serrê ray zî ti ra perseno. Wano “Xal Sînanî Gulê rê se kerd, Gulê Xal Sînan rê se kerd? Gulê ana bî.” A wana “E!” Birayo hîrên wano “Misade bikê, ez di rîketî nimac bika dima mi bikê.”

Xal Sînan wano “Temam!” Birayo hîrên şono oda bîn di nimac biko ew ûra di perazîtanê leklegi pêşaweno û leklegi hedra ya. Birayo hîrên leklegi ra wano “Hal û mesela min û Xal Sînanî enwa ya.” Leklegi birayê hîrênî gêna fînena manedê xwu û kê Xal Sînanî ra gêna bena.

Mewace ki ay heme hîrê wayîrê qesri û bexçe lacikî, lacê Gulê yê. Yanî lacê Dêvî yê. Enî gedê nêzanê pîy cîne senî kişyayo enî gedê kam î. Enî lacikî zî qayîl ê raştî vecîyo meydan.

Birayo hîrên yeno şono ay bexçe ew ay lacikî, enî birayê hîrên tebîşenê. Lacikî wanê “Ma to ena ray kişenê.” Birayo hîrên wano

“Şima nêştê mi bikişê, şima mi ra nêwa, ‘Xal Sînanî Gulê rê se kerd, Gulê Xal Sînan rê se kerd?’ Ez henî ena mesala zana ew şima nêştê mi bikişê. Hal û mesela enwa ya.”

O zî enî lacikan ra wano “Şima çi danê mi?” Îne wanê “Ti çi wazenê ma ay denê to.” Birayo hîrên merg ra xelisyeno.

Ma ra zûrî Hûmay ra raşti, ma elbê esîri viraşti, kamî destê xwu tiro kerd veşa.*

* Mi na sanike 05.09.2015 de, Gêl de, mehlaya Dize ra, fekê Ahmed Okî ra arêkerde û nuşte. Ahmed Ok embiryanê ma yo, Gêl ra yo û o wext 70 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

HEWNÊ MEHEMEDÎ

Yew mêrdek beno û yew lacê mêrdekî beno û lac tek o. Namê cê Mehemed o. Dano wendiş, xocayê xwu heti waneno û zav zî ri kewto (şermayeno). Mehemed rocî hewn veyneno ki roc kinarê cê raşt di akewto û roc deno mîyanê pîzeydê cê ro û kinarê çep di roc vecîyeno. Mehemed nimacî werdeno, dişmîş beno.

Maya cê wana "La mi çorba pêrdê to pewta, bere." Maya cê wana "Ti qey dişmîş benê? Ti nêweş î, se bîyo to?" Mehemed wano "Nê dayê." May wana "Ti zav dişmîş benê." Mehemed wano "Xula dayê, mi emşo yew hewn dîyo û hel û hewalê mi eno yo." Wana "De marda xwu rê wace." Wano "Nêwana!" Wana "Senî nêwanê?" Wano "Ez nêwana."

Xirto may yew-deh bî çarî (çiwa) dena piro û hedê heyra ra Mehemed kîye ra şono. Pîy veyşan citi keno û lez keno toximî qedêneno. Wano "Mehemed cay nêweş o, se bîyo û mi rê senî nan nîyano."

Yeno wano "Cenekî Mehemed qey mi rê nan nêardo, Mehemed kura yo?" Cenekî wana "De siktir bike Mehemedî ew ma ewlad pawit vecîya zibil."

Cenekî wana "Hel û hewal enwa yo." Pîyê Mehemedî cenekî ra wano "Senî enwa yo û Mehemed kura do?" Cenekî wana "Çi zana kura do, vecîyayo kuçan."

Mehemed dima şonê û tebîşenê anê kîye. Pîy Mehemedî destê xwu sereyê cê ser o beno û ano. Pîy Mehemedî wano "Pêrdê xwu rê wace." Wano "Nêwana."

O zî ûra di hêrs beno û tu keno Mehemedî. Mehemed hedê heyran teber.

Xocayê Mehemedî erşaweno ser wano “Mehemed di-hîrê rocî nêamo wendiş, se bîyo filan û bêvan.” Wanê “Mehemed teber ra yo.”

Ûnbazanê Mehemedî erşawenê û Mehemed şono xocayê xwu hetî. Xoca wano “Mehemed qey ti nêweş î, to mi ra nêwa. To bera doxtor, to bera xeste, çi wacê to rê gêna.” Mehemed wano “Ez nêweş nîya.”

Mehemed wano “Hel û hewal eno yo. Mi emşo hewn dîyo.” Xoca Mehemedî ra wano “De xocayê xwu rê wace. Ez hela veyna hewnê to senîn o.” Mehemed wano “Ez nêwana.” Xoca wano “Ti senî nêwanê?” Wano “Ez nêwana.”

Xocayê cê zî ûra di ti ro cigêryeno. Mehemed şono raştê bazirganbaşî yeno. Welhesîkelam o zî pîzê cê dekeno, cê ver ro gêreno û keno nêkeno Mehemed hewnê xwu nêwana. Bazirganbaşî zî wano “Fek Mehemedî ra verde.” Mehemedî qatir ser ra fînenî û wano huzê (xuy) cê end rind o la zibil o.”

Mehemed şono loqanta ver xwu rê ûra (uca) di vindeno. Padîşa û wezîrê xwu suki di şonê teftîş û gêrenê. Padîşa û wezîrê xwu şonê a loqanta û mişterî bira nêşonê zerre. Loqanta roc esto yewmê (yemîye) xwu vecena û roc esto yewmê xwu nêvecena. Mehemed xwu dayo qirnîya loqanta ver.

Ena loqanta wana xiz-xiz, mişterî des werdenê û vîst roşenê. Eno loqantaçî yeno teber û şono zerre yeno ki ay mêrdim ûra do. Neysena ki ayo roc vîyarneno. Mehemed nêza a şew kura di kişta kuweno û nimacî gilana (gilangina; reyna; ancîna) yeno ûra cayê xwu. Ena loqanta heyna mişterî zav î. Loqontacî vendeno Mehemedî beno zerre. Loqontacî Mehemedî ra wano “Ti nînê mi het nêxebitîyenê?” Mehemed wano “Temam! Ez xebitîyena.”

Mehemed di-hîrê rocî lokonta di xebitîyeno. Mehemed wayîrê lokonta ra wano “Ti şo! Kîye di kiştakuwe, çi ki kar esto ez kena. Ez bena seraşçîyê lokonta.” Wayîrê lokonta wano “Ti nêzanî.”

Mehemed ha-ho ti mewace ki Hûmay keramate daya bide. Yanî. Mehemed loqonta aşmî şuxulneno. Eno padîşa şono wezîrî rê wano "Padîşayê mi teftîşo ki ma kerdo fek ti ra vera. Ena loqonta çiray nêşuxulyaynî û ena loqonta ma şî yemekê (werdê) ca werd ma mird nêbî. Ena nêbî ena çi hikmetê Hûmay ol" Padîşa wano "Wezîr heseban ra ez zî to ra persaynî û ez zî nêzana."

Padîşa erşaweno wayîrê loqonta ser. Wano "Ti ay lacê xwu loqontacî rayke mi rê." Loqontacî Mehemedî ra wano "Mehemed lacê min o." Padîşa wano "Ti ay lacê xwu yew aşme erşawenê kê mi. Eki aşma lacê to mi heti qedîyaye, ez cê erşawena to rê. Eno çi cis (senî) yemek (werd) pewceno. Eno se keno ki ma enî yemekî ra mird nêbî."

Wayîrê loqonta wano "Padîşayî erşawîto ma dima, wato 'Mehe-med yew aşmi kê mi di wer virazo û ti zî şo.' Mehemed şono ûra loqonta to bena hezey (zey) verî. Enwa rocî kena ki aşma Mehemedî biqedîyo û di-hîrê rocî maneno.

Padîşa ceneka xwu ra wano "Ez yew padîşa ya û mi soz dayo mêrdekî. Aşma Mehemedî di-hîrê rocan ra dima qedîyena. Ma şêrê veynê eno senî yemek pewceno. Mehemed çend aw dekeno, çend ruwen dekeno. Eno yemek pewceno ma giştanê xwu pa wenê û ma mird nêbenê."

Şonê cê heti ewnîyenê senî cenî yemek pewcenê o zî enwa yemek pewceno. Belxulî rê hîrê wiskirê (uskurayî) awi dekeno, end (hende) awi dekeno. Keyna padîşayî zî yew tek a. Padîşa keyna xwu ra wano "Ez betilyaya. Di rocî Mehemedî mendî, ti cê heti roşe û yemek bonder bi (bimuse) û o şî ti ma rê wer pewce."

Padîşa Mehemedî ra perseno wano "Ti kam î, çi yê, çi kar ê?" Mehemed hel û hewalê xwu ê rê wano. Padîşa wano "De hewnê xwu wace û to hewn di çi dî?"

Padîşa se keno nêkeno Mehemed hewnê xwu padîşayî ra nêwano. Padîşa cendirmayandê xwu ra wano "Berê, Mehemedî berê

bikişê!"

Keyna padîşayî pey aqilyena ki Mehemedî benê û kişenê. Keyneki cendirman ra wana "Şima Mehemedî benê kura?" Cendirmey keyna padîşayî ra wanê "Pîyê to wa 'Mehemedî berê û bikişê'."

Keyneka padîşayî cendirman ra wana "Îşligê Mehemedî vecê û dîkî serebibirnê û îşligê Mehemedî gûnî piro kê û berê pêrdê (babîyê) mi nawnê." Cendirmey zî enwa kenê û Mehemed merg ra xelîsyeno.

Padîşayê Orisî dehbî (di hebî) çiwê erşaweno padîşanê Osmanî rê û çiwê wir di zî sipidar ê, pey û serê enî çiwani bewlî (bellî; eşkera) nîyî. Padîşah ne paytar (baytar) verdene, ne merangoz werdeno, her kesî ra perseno. Yew nêzano serê enî çiwani kura yo û peynî çiwani kura ya.

Padîşayê Orisî wano, "Mi rê daxme piro, peynîya çiwani kamik a ew vernîya çiwani kamik a, mi rê berşawe."

Padîşahê Orisî padîşahê ma ra wano "E-e, nê-nê! Karê xwu bike herb esto." Padîşayê ma terseno û zimbêlê cê kewtî fekdê cê mîyan.

Padîşanê Osmanî wano "Ez enka se kena?"

Mehemed keyna padîşayî ra wano "Şo! Pîyê to teşqe le do." Keyneki şona pîyê xwu ra persena ki se bîyo. Padîşah keyna xwu ra wano "Hel û hewalê Orisî enwa yo."

Padîşa keyna xwu ra wano "Mi ne baytar verdayo ne necar verdayo ne zî esnaf verdayo. Qet yew nêzano serê enî çiwani kura (ça) yo û peynîya çiwani kura (kotî) ya."

Keyneki şona Mehemedî ra wana. Mehemed zî keyneki ra wano. Senî peynî û vernîya çiwani eşkera bena keyneki ra wano. Keyneka padîşayî şona pîyê xwu ra wana "Ez zana senî peynî û vernîya çiwani veka." Padîşa wano. Senî keyneki çiwani gêna şona hewzda aw ser û çiwani finena (erzena) hewzi mîyan. Hewz di peynîya çiwani şona bine awi û sereyê çiwani yeno awi ser. Padîşa

daxme deno çiwani ro erşaweno.

Padîşayê Orisî wano "Ena Osmanî çî cis yew aqildar a û mi erşaweto kamî rê eno şertê mi neveto."

Padîşayê Orisî tay wext vîreno û di mayînî erşeweno. Enî di mayînî zî sûr î û çarê îne beş î. Enî di mayînan ra yew ma ya û aya bîni cana ya. Padîşayê Orisî wano "Kamik may a û kamik cana ya? E-e nê-nê! Karê xwu bike herb esto!"

Padîşayê Osmanî newe ra her kesî ra perseno. Mi doxtorî ardî, mi arîfî ardî, mi esnafî ardî. Padîşa se keno û nêkeno nêzano, mayî kamik a û cana kamik a.

Mehemed keynaya padîşahî ra wano "Şo pîyê to teşqe le do." Keyneki şona pîyê xwu ra persena se bîyo. Padîşah keyna xwu ra wano "Hal û hewalê Orisî enwa yo." Padîşa keyna xwu ra wano "Mi ne baytar verdayî ne arîfî verdayî ne zî esnafî verdayî."

Padîşah newe ra zimbêlê cê kewtî fekdê cê mîyan. Keyneki şona Mehemedî ra wana. Mehemed zî keyneki ra wano "Şo pîyê xwu ra wace." Keyneki şona pîyê xwu ra wana "Ez vecena û enî rehetê çîyekî çîn yo."

Keyneki pêrdê xwu ra wana "Enî mayînan ra yew deke axur û aya bîn zî teber ra verdi. Kamiki ki lingê xwu dayî erd aşana û vengo qalîn 'Xêêêêê!' vet aya may a û kamik ki vengo barî 'Hiiiiiiiiiii!' vet a ya zî cana ya." Padîşah enwa daxme (mor) dano piro û erşaweno

Padîşayê Orisî wano "Hele-hele!"

Di-hîrê rocî mend gilana (gilangna; reyna) Mehemed keyneki ra wano "Şo pîy to helo xirab do." Padîşah wano "Keyna mi, keyna mi. To werekna (kaşka/xwezila) nêvetîne. Padîşayê Orisî na ra mi ra wano 'Ay ki enî şertî vetî mi rê berşawe.' Padîşayê Orisî wano 'Ez cê veyna çî cis carmed o, çî cis aqildar o û ez ti ra bilgî bigîra. Ti çî biwazî ez dana to.' Ez de to senî berşawa ûra? Ti yew keynek a, ti yew cenî ya û to nêrşawa deno ma ro herb keno ma bindê lîngan di şonê."

Keyneki yena Mehemedî ra wana "Hal û hewal enwa yo." Mehemed keyneki ra wano "Şo pîyê xwu ra wace ti bext danê, bext soz û bext danê?" Keyneki şona pîyê xwu ra wana "Enî şertî ki raşt vetî ez nîya. Ay mêrdimo ki enî şertî vetî esto. Ez to rê waca, ti ê azad kenê û bext û soz danê?" Padîşah wano "Wîîîîîî! Keyna mi, hema ti nêba, kam beno wa bibo. Ez cê rê soz û bext dena û berat kena û malê dinya ser o dana cila xwu dana bide filan-milan..."

Keyna padîşayî wana "Mehemed o. O Mehemedo loqontacî bî û to da cendirman berdînî kiştînî mi nêverda." Padîşa Mehemedî ano xemilneno û tîfikneno, filan û bêwan û wano "Lacê min o."

Ew hîdî lacê padîşayê Osmanî şono padîşayê Orisî hetî. Mehemed şono ûra meyman beno û filan milan...

Padîşayê Orisî çî şertî Mehemedî ra wano, Mehemed hemîne veceno. Çî wano veceno, çî wano veceno. Padîşayê Orisî wezîr û heyetê xwu ra wano "Eno lacê padîşayê Osmanî yo û zengîn yew mêrdim o. Ma xela cê çî bidê ki Mehemedî berşawe padîşayê Osmanî rê?" Wezîr û heyetê padîşayê Orisî wanê ki "Keyna xwu bide Mehemedî." La newtanê Padîşayê Orisî ra wacê.

Padîşahê Orisî wano "Ez wana ki ez keyna xwu bida Mehemedî." Wezîr û heyetê padîşayê Orisî wanê "Ki ma zî heseban ra to ra watînî keyna xwu bide Mehemedî."

Padîşahê Orisî xebere erşaweno. Padîşayê Osmanî rê wano "Ez keyna xwu dena Mehemedî." Padîşayê Osmanî cewab deno û wano "Mehemed lacê mi nîyo. Enî şertî ki to pêro niştî, ê vetî. Ew mi koşkê Mehemedî qarşû (vera) koşkê xwu di viraştö. Ew mi mareyê keyna xwu zî Mehemedî rê birnayo û ez rayîrê cê pawena û sozê xwu mewere Mehemedî mi rê berşawe."

Padîşayê Orisî wano "Enwa-enwa" û çî serrê enî gedî di ki amo û enwa bîyo. Padîşayê Orisî weyra di ti ra wano "Mehemedê mi wace, veyna û padîşayê Osmanî wano, 'Mehemed lacê mi nîyo.' To rê qesri viraştö û keyna xwu to rê mare kerda ew ez zî keyna xwu

dana to.”

Mehemed wano “Xula padîşayê mi hel û hewalê mi enwa yo. Mi yew hewn dî.” Û senî ki enwa wano, padîşayê Orisî wano “Hewnê to xeyr bo û tarîfê cê Hezretî Musa Peyxember bo.”

Eki padîşa ûra di enwa wano, Mehemedê to sugulî (sûr) beno. Wano “Xula padîşayê mi, hel û hewalê mi enwa yo. Ez enwa kiştakewta ya û mi dî ki rocî kinarê raştî di da pîzedê mi ro qul kerd û kinaro çep di roc vecîya.”

Padîşa wano “Hewnê to xeyr bo! Tarîfê cê Hezretî Îsa Peyxember bo.”

Padîşayê Orisî Mehemed ra wano “Kinaro raşt keynaya padîşayê Osmanî ya û kinaro çep zî keyna min a. Wirdî keynakan bigî şo to rê helal bê. Ti wace ki ez aqil a û cayî çî mi biqelbîyo gilane ti zî mi bixesîlenê.”

A zî anû, a zî anû beno.

Ew mi ra zûrî to ra raştî ew erde hesîr rê viraşt.

Mesela ena ya. Mêrdim wexto ki hewnê xwu wano, mêrdimê bînî ganî wacê “Hewnê to xeyr bo, hewnê to xeyr bo!” Û nêke zav guneyo.*

* Mi na mesela 21.07.2014 de, Gêl de, mehlaya Dize ra fekê Nezîr Dîcle ra, seke vata nuşte. Nezîr Dîcle Gêl ra yo û o wext 85 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

DEWRÊŞ BABA Û MAR

Dewrêş baba elbanê xwu gêno şono, yew quçi ver, elbanê xwu deno piro ew yew maro sîya vecîyeno. Dewrêş baba elbane cineno ew mar zî kay keno, keyf keno. Wexto ki mar kay ra mird bî ew şono quçi mîyan ra yew altun veceno ano. Enî altunî deno Dewrêş babayî û Dewrêş baba şono.

Dewrêş baba her roc şono, quçi ver di elbane cineno ew mar vecîyeno kay keno, keyf keno ew şono quçi mîyan ra yew altun ano. Enwa-enwa epey wext enwa dewam keno.

Rocî Dewrêş baba karê cê vecîyeno ew nêşono quçi hetî. Dewrêş baba lacê xwu ra wano "Lacê mi, elbanê xwu bigî şo filan quçi, ûra di elbanê xwu bikû ew quçi mîyan ra yew mar vecîyeno kay keno. Marî wexto ki kay xwu qedêna ew şono to rê quçi mîyan ra yew altun ano. Ti qarişê (têkilî) marî nêbê. Ti altunê xwu bigî bê. Lacik deno piro şono ew elbanê xwu cineno. Mar quçi mîyan ra vecîyeno yeno kay keno ew kay xwu qedênenê. Mar şono 'enî (yabî) quçi mîyan ra altun bîyarê. Lacik xwu bi xwu wano "Yaw! Eno bawo çend delû (bom) yo ew xizna nanîk (ha ya) a quçi mîyan da. Ez piroda marî bikşa ew xizna xwu yew ray di bigîra. Yew-yew altun ardiş ra ez xizna pêro yew ray di gêna." Lacik kerra gêno ew mar zî gorêba di vîncoyê boça cê teber ra manena. Lacik deno marî ro ew boça marî dera bena. Mar zî hêrs beno ew tadîyeno lacikî di deno ew lacik zî mireno.

Pî yeno kîye ew kîye ra perseno û wano "Lacik kura do? To lacik ray kerd yaban û hema lacik yaban ra nêamo kîye. Ma rayîrê pawit lacik çîn yo ew nêamo."

Pî wano "A he! Xula yew çî esto!" Pîy deno piro şono hêgay ser

cadê quçi. Pîy veyneno ki leşa lacikî kewta ya. Pîy leşa lacikî ano hewaneno. Pîy goreba di-hîrê heftan vindeno ew elbanê xwu gêno newe ra şono cadê marî.

Pîy elbanê xwu cineno ew mar yewaş serrê xwu quçi mîyan ra veceno. Dewrêş babay ra ewnîyeno. Mar wano "Ha! Dewrêş baba to xeyr o, ti wanê çi?" Dewrêş baba wano "Ma rê hezey (sey) verî ew ma xwu rê se kerdo, enwa dewam bikê wa dostêya ma dewam biko."

Mar wano "Xula henî dawa ma qedîyaya." Dewrêş baba wano "Qey?" O wano "Keyfê ma, eşqê ma henî nêmend. Ez boçta xwu ya qoli bewnîya keyfê mi, kay mi bêro ez kay bika. Ti zî tirbda lacedê xwu bewnî keyfê to bêro ew ti elbane bicinê!"

Mar wano "Dawa ma zî ûta di qedîyaye ew ti bewnî rayîrdê xwu ew ez zî ewnîyena rayîrdê xwu."*

* Mi na mesela 08.09.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra fekê Mehmed Elî Kayayî ra arêkerde û nuşte. Mehmed Elî Kaya cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 80 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

MÊRDEK DEWLETA XWU GEYRENO

Cayê beno cayê çinî beno, yew mêrdek beno ew gurê cê pê-nîno, dewleta xwu vînî kerda ew şono dewleta xwu veyno.

Mêrdek şono, raştê yewna mêrdekî yeno. Ayo mêrdek cê ra wano “Eno hêgayê xwu ez heb (xele) kena ew hêgayê mi heb nê-dano. To key ki dewleta xwu dî û ti ra wace, qey eno hêga heb nê-dano?” Mêrdek wano “Wa bo.”

Mêrdek tay over şono yew padîşa yeno vernî. Padîşa mêrdekî ra wano “Ti kura şonê?” Mêrdek wano “Ez şona dewleta xwu veyna.” Padîşa wano “Ti şî, to dewleta xwu dî ew dewleta xwu ra wace. Hukmê mi çîn yo, ez padîşayê kena, qala mi yew goş ser nê-neno û ez nêşta hukmê xwu vîyarna cîne ser. Ne yew mi ra terseno ne zî yew hesabê mi keno.”

Mêrdek tikîna adaş (weta) şono, yew heş yeno vernîda mêrdekî. Heş mêrdekî ra wano “Filankes, ti kura şonê?” Mêrdek wano “Ez şona dewleta xwu veynena ew dewleta mi nêza se bîya, dewleta mi nêşuxulyena.” Heş zî mêrdekî ra wano “To key ki dewleta xwu dî ew ti ra wace sereyê mi deceno. Ez se kena nêkena decê sereyê mi nêvîreno.” Mêrdek wano “Wa bo.”

Mêrdek şono ki dewleta cê çamir di menda û şono dewleta xwu veceno. Dewleti wana “Meterse! Mêrdeko hêga rameno ew hebê cê nîno. Xizna nanîka hêga di quçî mîyan da. Ti şî xizna to û mêrdekî rê bes a. Heyana ki emrê şima esto, şima borê şima rê bes o.” Mêrdek wano “E!”

Dewlata cê wana “Padîşa cenî ya ew coka hukmê ca eskeran ser o nêvîreno. Yew padîşa nêhesibneno. A cenî ya.”

Dewlata cê wana “Heşî ra wace ki to kamik yew mêrdimo ehmeq dî ew ay mêrdimî bikşe ew mezgê cê bore, sereyê to weş û war beno.”

Mêrdek werdeno şono. Verî wayîrê hêgayî yeno vernîda mêr-

dekî. Wayîrê hêgayî wano "To dewleta xwu dî ew dewleta to mi rê çi wa?" Mêrdek wayîrê hêgayî ra wano "Filan quçi bîaşane, ûra di xizna altunan esta. Xizna vece heta-heta to rê bes a." Wayîrê hêgayî mêrdekî ra wano "To mi ra wato ew ma şêrê xizna vecê sey bi- rayan orte di di cayî bikê. Nê mê xizna mi rê ew nêmo bîn wa to rê bo." Mêrdek wano "Mi dewleta xwu dîya, mi rê xizna çi lazim a." Wayîrê hêgayî wano "To mi ra nêwatînî, mi çi zanaynî xizna ûra da."

Welhesî kerre (kelam), mêrdek wayîrê hêgayî reydi nêbeno ortax. Dima padîşa yeno vernîda mêrdekî.

Padîşayi mêrdekî ra wano "To dewleta xwu dî ew dewleta to mi rê çi wa?" Mêrdek wano "Ti cenî ya coka hukmê to eskeran ser o nêvîreno. Eskerê to to ra nêtersenê." Padîşayi wano "Hûmay zano ew ti zanê, ez cenî ya, ti bê mi bigîre. Emrê (ferman) Hûmay qelbê (qewlê) hezretî Peyxemberî reydi mi bigîre ew kam çi zano. Mesala ti mêrdekê min ê ew ez cenîya to ya." Mêrdek wano "Mi dewleta xwu dîya ez senî to gêna, mi dewleta xwu dîya."

Mêrdek şono heş yeno vernî. Heş wano "To se kerd?" Mêrdek wano "Xula xizna ûra bî, enwa ew padîşayi zî cenî bî, enwa. Ê to zî gere kura di yew mêrdimo ehmeq bî, cê bikşe. Mezgê ay mêrdimî bore (biwere) ew sereyê to vindeno."

Heş mêrdekî ra wano "To ehmeqêr henî yew esto. Ez to kişena!" Mêrdek heşî ra wano "Mi to rê hewlî kerdî ew darûyê to, to ra wa." Heş wano "Wayîrê hêgayî xizna dayê to, to xizna nêgirotî, cenî padîşayi to girotînî to cenî padîşayi nêgirotî. Ti ehmeq î. Ez to kişena!"

Heş mêrdekî kişeno ew mezgê merdekî weno, sereyê heşî henî nêdeco.

Ma ra zûrî Hûmay ra raştî, ma elbê esîrî viraştî, kamî destê xwu tiro kerd veşa.*

* Mi na sanike 08.09.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra fekê Mehmed Elî Kayayî ra arêkerde û nuşte. Mehmed Elî Kaya cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 80 serre bî. Wendiş-nuştişê ey çin bî.

CAYÊ QALE WEŞ NÊBENO

Cayê bî cayê çinî bî, yew mêrdek bî. Mêrdek wano "Ez gere (ganî) însanî ra birema, şêra xwu rê yew ko. Îhtîbarê însanî nêbeno."

Ew mêrdek kê xwu, cenîya xwu gêno yew yaban ra roşenê, kê xwu virazenê, weyra di benê. Heme zexîra xwu dekenê zerre ew heywanê cîne zî benê.

Zimistan beno, vewri varena, ewnîyenê berê cîne cinîya. Ewnîyenê ame yew heş ew cê gênê zerre. Yew hefte qedîyeno.

Hefto bîn rayna ewnîyenê yew tenî da ber ro. Ena ray yew verg ame. Ay vergî zî gênê zerre ew kuçlanê xwu qotî dekenê ew ver di roşenê.

Ver di roşenê zimistan ceneki wer pewcena, çî pewcena ew îne zî çî danê heywanan ew kuçlanî (locine) ver di roşenê.

Yewna hefte ewnîyenê ki newe ra ber cinîya. Ceneki şona akena ki yew mêrdim o. Mêrdek wano "Mêrdimî megîr zerre, îhtîbarê însanî nêbeno." A wana "To enî heywanî girotî zerre, ma tersenê. Wa eno mêrdim zî bêro zerre."

Cê gênê zerre. Zimistanî enînan kêye di qeyta kenê, heyana wesarî. Wesarî heş wano "Ez şona to rê yew colê (bole) heywanan gêna ana cay ra."

Heş şono dano şiwandê şarî ro kişeno ew mêrdekî rê yew colê heywanan gêno ano.

Verg zî wano "Ez zî to rê dehbî muyanê xwu dena. Cay yew çî, tengi to qewmîyaye, ti wirdî muyanê mi veşne ew ez yena."

Mêrdim zî wano "Ez zî firaqî virazena, ez qazançî ya, firaqan virazena. Wexto ki to rê firaqî lazim bî, bê kê ma, bê mi heti ew ez

filan ca da, ez firaqî dena to." Heş şono heywanî ano ew verg zî xwura şono.

Wesar o ew her kes xwu rê şono geyreno. Wesarî qatixê mêrdekî zav beno ew ca çinî yo qatixî deko fireqan. Ceneki mêrdekê xwu ra wana "Şo ay mêrdimî hetî wa firaqî bido to, to ra wa 'Bê, ez firaqî dena to.' Ew ma rê firaqî bîya ew ma enî qatixê xwu dekê firaqan. Ca çinî yo ma qatix dekê."

Mêrdek xeyşanê xwu fineno herî ser ew şono dewida ay mêrdimî. Wano "Kê ay mêrdimî kura do?" Wanê "Filan ca do." Mêrdek şono kê cê. Mêrdim mêrdekî beno kê xwu ew beno pey hewt beran. Yew bi yew beran qefilneno ew cê beno, cê beno bero peyên, tay goşt ano mêrdekî ver roneno. Goşt, goştê mêrdiman o. Mêrdek wano "Bira! Eno goştê mêrdiman o." Însan wano "Ti ay meperse! Ti goştê xwu bore." Mêrdek wano "Xula ez enî goştî nêwena."

Însan şono yew yege (xardos; kirtik) ano ew didananê xwu têc keno. Demekî (mevace ke) ay mêrdim, mêrdimwer o. Mêrdek însanî ra wano "Bira! Ti se kenê?" O wano "Ez to wena!" Mêrdek wano "Wîî bira! Mi to yew zimistan kê xwu di qeyta kerd. Ma qey enwa bî?" Wano "Enwa."

Henî nêzdî keno ki cê boro. Mêrdek wano "Vinde! Ez yew cixara banca hema mi bore." Ew qutîya cixara xwu veceno ew muyanê vergî zî reydi veceno. Senî ki adir muyanê vergî ra neno, mêrdim wano "Bira! Eno çi veng bî ame?" Mêrdek wano "Çi bî, bî!"

Verg xwu deno berdê teberî ro şikneno ew heme beran pêro şikneno. Verg yeno zerre, yeno zerre. Verg mêrdekî ra wano "Ti wanê çi?" Mêrdek vergî ra wano "Eno mêrdim mi weno." Verg mêrdimwerî kişeno ew ay neqranê cê, ay ker-marê cê ew heme çi cê weno herî ano kîye.

Maneno serra bîni, zimistanî rayna enî ûnbazê cîne yenê. Ceneki qay henî heywanî estî çî estî, zengîn bena. Heywanî wexto ki hî (hît) benê adirî ver di boy heşî ra yena. Ceneki mêrdekê xwu ra

wana “Şar şono mêrdiman keno dostê xwu ew mêrdekê mi zî şîyo heywanî ardî, kerdî dostê ma!”

Ceneki wana “Boy yena.” Ay demekî qali heşî guneno. Wesar beno heş şono teber. Heş mêrdekî ra wano “Ti gere difekî bigêrê ew bide ortê tepedê mi ro ew di cay bike.” Mêrdek heşî ra wano “Lîya senî? Destê mi nêgêno.” Heş rike keno, wano “Xula gere ti pirodê.” O deno piro ew heş şono, heş şono.

Rayna maneno serra bîni heş yeno. Heş wano “Bira!” O wano “Ha!” Heş wano “Bew bira! Cay derbe weş bî; la cay qali weş nêbeno!”

Ma ra zûrî Hûmay ra raşti, ma elbê esîri viraşti, kamî destê xwu tiro kerd veşa.*

* Mi na esteneke 10.09.2015 de, Gêl de, taxa Yenîşehîrî ra, fekê Nûrîye Bekile ra arêkerde û nuşte. Nûrîye Bekile embiriyana ma ya û o wext 63 serra bîye. Gêl ra ya. Wendiş-nuştişê aye çin bi.

VEYVÎ Û VISTURÎ

Yew bîyo, maya xwu berda yaban ra verdaya.

Cenîya cê wana "Ti gere maya xwu beri yaban ra veradi." Mêrdek mayi beno yaban ra verdeno û beno yew keyeki (banek) di verdeno.

Abdulqadirê Geylanî şono ew cenek ra wano "Ti zana! Ti arda ûta (weyta) di veradaya. Ti henî ûta di manena."

Abdulqadirê Geylanî ceneki ra wano "Cenek, ti tû ke ew alûya to bena altûn." Ceneki tu kena, alûya ca bena altûn ew heya ki lacê ca şono. Destê lacê ca nêgêno. Bê nan bê awî, maya xwu berda yaban ra verdaya. Lacik yeno ki maya cê ende altûnî xwu ver di rokerdê.

Lacik yeno wano "Dayê ay çi yo?" Maya lacikî wana "Nêza lacê mi! Ez tû kena û alûya mi bena altûn." Lacik werdeno maya xwu altûnan ra gêno şono kêye.

Lacê ca cenîya xwu ra wano "Hel û mesela maya mi enwa ya." Cenîya mêrdekî cê ra wana "Maya mi zî beri yaban ra veradi."

Mêrdek maya cenîya xwu beno yaban ra veradeno ew yeno. Wext dekuweno nabîn ew keyna ca şona maya xwu hetî. Maya ceneki hêrs bîya ew a çi qal kena.

Mayi tû kena keyna xwu ew wana "Tû to bo!"

Keyna maya xwu ra wana "Maya şarî şî yaban şarî rê zerrn ard. Maya mi şî yaban mi rê tû ard. Mi bêertz kena."

MÊRDEKO QUMBÛR Û CINÎ

Yew mêrdek bî ew qumbûrê cê bî. Mêrdek ewnîyeno ki her kes ti ra eciz o. Nimacî ûra ra ray kuweno heya şan di zor cayê reseno.

Yew tenî mêrdekî ra wa "Cinî Mixara Sîyay (Gêl de şikefta tewr xişn a) di estî." Mêrdek wano "Xula ez şêra Mixara Sîyay ew wa cinî bêrê mi ro ew ez bimira ena dinya ra pank biba. Ez sey bulikî rayîr di şona."

Mêrdek şono Mixara Sîyay mîyanê tay pûşî aşaneno ew xwu dekeno enî pûşî mîyan di xwu limneno. Mêrdek mixara do, ew cinî amê.

Cinan yewbîn ra wa "Xula hezey boya însanan ûta ra yena!" Cinî werdenê geyrenê ew mêrdekî binê pûşî ra vecenê benê.

Mêrdekî wa "Mi ra ewnîyayê wuyayê ewnîyayê qumbûrê mi esto, mi reydi kay kerd."

Paşayê cinan tadîya mêrdekî ra wa "Eki ti yew deyri ma rê bikê ew caran yew ena deyri nêkerda."

Cinî mêrdekî ra wanê "Soz, ma qumbûrê to hewanenê." Mêrdek wano "De ez çi deyri bika însanî ray wata. Mesela ez enka çi deyri bika?"

Mêrdek wano "Xula mi wa 'Çarşeme, peşeme, êne!' Mi enwa yew deyri kerdî." Xula paşay cinan wa "Xula ena deyri caran yew nêkerda."

Cinî wanê "Bê, ma qumbûrê enî însanî hewanê." Cinî henî qumbûrê cê hewanenê. Mêrdek wano "Ez bîya xorto çarêsserre ew ez ama kîye."

Mêrdek wano "Yewna mêrdek qumbûrê cê esto peyhesya û ame mi hetî mi ra persa to se kerd to eno qumbûrê xwu senî hewa na?"

O wano "Xula ez şîya Mixara Sîyay ew cinan hetî. Îne mi ra wa 'Yew deyri wace ki heya eyro caran ena deyri yew nêwata'."

Mêrdek wano "Mi îne rê ena deyri wata. Îne qumbûrê mi hewana ez bîya xorto çarêsserre."

Mêrdeko ki qumbûrê cê esto wano "Meşte şan di ez zî şona."

Mêrdek şan di deno piro şono sey ay mêrdekî bînî xwu bindê pûşî di limneno.

Cinî yenê ew wanê "Boya însanan yena!" Cinî şonê geyrenê ay mêrdekî zî veynenê anê ew cê wuyenê. Paşay cinan cê ra zî wano "Ma rê yew deyri bikê caran yewî ena deyri nêkerda." Eno mêrdek zî eynî deyri keno. Mêrdek wano "Çarşeme, peşeme, êne!"

Paşay cinan ti ra wano "Ena deyrê verê der yew tenî wata."

Cinî qumbûrê mêrdekê bînî zî enî mêrdekî ser nenê.*

* Mi na mesela 16.08.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra fekê Elî Eshed Kayayî ra arêkerde û nuşte. Elî Eshed Kaya embiryanê ma yo, Gêl ra yo û o wext 85 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

DÊV Û KEÇELEK

Cayê bî cayê çinî bî. Yew padîşa û şeş hebî lacê cê bî. Padîşa lacandê xwu ra wano "Bêrê, ez şima rê wesîya xwu kena." Padîşa wano "Ez merda se, şima mi hewanenê, şima ena oda mi qet nî-yakenê."

Padîşa mireno, lacê padîşayî cê hewanenê. Zav wext nabîn ra şono. Birayî çike mal û milkê cîne esto pêro wenê. Enînan dest di çîyekî nêmaneno. Birayî meraq kenê ki a oda di çî esto. Wanê "Bêrê ma ena oda akê, pîy ma qey wa ena oda meyakê. Ma veynê oda di çî esto." Birayî oda akenê ki şeş hebî vaşturî tedi estî. Vaşturîyan gênê, vecyenê banî ser, dormarê xwu ewnîyenê ki vera enînan di yew 'xelo sûr aseno. Tuk û tena o 'xele pay ra mendo.

Birayî wanê "Ma şîrê enî 'xelî biçînê xwu rê bîyarê borê." Birayî şonê 'xelî çînenê. Dêv vecyeno yeno, veyndano wano "Lîya, lîya! Ayî kam î 'xelê mi çînenê?" Birayî dêvî ra wanê "Ma to rê enî 'xelî çînenê." Dêv zî wano "De biçînê!"

Teştare beno, birayî veyşan benê. Dêv bîrayan ra wano "Ez enka şima ra yew tenî ray kena kîye, wa şêro ma rê wer bîyarê." Bîrayan ra perseno, kam şêro wer bîyarê. Birayî wanê "Wa Keçelek şêro wer bîyarê."

Dêv kaxit niseno, cenîda xwu ra wano "Belxul pewce, do bîdi Keçelekî, wa bîyarê ma rê." Keçelek kaxitî gêno şono kîye ki raştê yew milay yeno. Mila Keçelekî ra kaxitî gêno, kaxit çî niştê, ewnî-yeno ki belxul û do niştê. Mila cê ra kaxit gêno dirneno, yewna kaxit niseno wano, "Manga serebirne, ma rê pewce, do zî reydi ma rê berşawe."

Keçelek kaxitî gêno beno deno cenîda dêvî, cenîya devî zî kaxit

di çi ništo, ayhawa kena. Û mangayan sere birnena, pewcena, do zî pa erşawena hêgay ser. Keçekek werî beno hêgay ser, birayî û dêv roşenê, wer wenê.

Dêv şaş beno, wano "Mi cenîda xwu ra wa çi pewce berşawe, cenîya mi çi erşawito! Ez şêra kîye, gordê pêrdê cenîda xwu nena!"

Birayî 'xelî çînenê, çînenê, newe ra veyşan benê. Dêv kaxit niseno, cenîda xwu ra wano "Keçekekî serebirne, fîne belxulî ver, do deki, ma rê bîya."

Keçekek kaxitî gêno ki şiro wer bîyaro, newe ra raştê milay yeno. Mila Keçekekî ra kaxitî gêno waneno. Mila ewnîyeno ki kaxit di ništo "Keçekekî serebirne, fîne belxulî ver, do zî deki, ma rê bîyarê hêgay ser." Mila ay kaxitî dirneno, yewna kaxit niseno, wano "Çewres heb qazî serebirne, fîne belxulî ser, do zî ma rê bîyare."

Keçekek kaxitî gêno beno deno cenîda dêvî, cenîya dêvî kaxit di çi ništo ayhawa kena. Û çewres heb qazan serebirnena fînena belxulî ser, do zî pa erşawena hêgay ser. Dêv newe ra şaş maneno. Xwu bi xwu wano "Mi cenîda xwu ra wa Keçekekî serebirne, cenîya mi qazî serebirnayî erşawitî." Dêv hendi ki hêrs bîyo çîyekî qirikda cê ro nêşono. Dêv wano "Ez şêra kîye gordê pêrdê cenîda xwu nena!"

Birayî 'xelî çînenê, çînenê, newe ra veyşan benê. Dêv kaxit niseno, cenîda xwu ra wano "Keçekekî serebirne, fîne belxulî ver, do deki, ma rê bîyare." Keçekek kaxitî gêno ki şiro wer bîyaro, newe ra raştê milay yeno. Mila Keçekekî ra kaxitî gêno waneno. Mila ewnîyeno ki kaxit di ništo "Keçekekî serebirne, fîne belxulî ver, do zî deki, ma rê bîyarê hêgay ser." Mila ay kaxitî dirneno, yewna kaxit niseno wano "Gayê qîroy serebirne, fîne belxulî ser, do zî ma rê bîyare." Keçekek kaxitî gêno beno deno cenîda dêvî, cenîya dêvî kaxit di çi ništo ayhawa kena. Gayê qîroy serebirnena, fînena belxulî ver, do zî pa erşawena hêgay ser.

Dêv xwu bi xwu wano "Mi cenîda xwu ra wa Keçekekî serebirne,

cenîya mi gayo qîro serebirnayo erşawito." Dêv hendi ki hêrs bîyo çîyekî qirikda cê ro nêşono. Dêv wano "Ez şêra kîye, gordê pêrdê cenîda xwu nena!"

Şan beno kar hîdî qediyeno, dêv şono kîye, cenîya xwu kuweno, kuweno. Dêv Keçelekî zî besteno keno. Dêv wano "Ez şêra yaban ra çewres heb çîwa veca bîyara, enî Keçelekî bikuwa. Keçelekê ki eno zirar dayo mi ro." Dêv cenîda xwu ra wano "Ti zî aw germ biki."

Cenîya dêvî îziman şiknena, ewnîyena ki nêştâ îziman bişkino. Keçelek cenîya dêvî xapêneno, ti ra wano "Mi aki, ez to rê îziman bişkîna." Cenîya dêvî Keçelekî akena. Keçelek zî deno piro cenîya dêvî lete-lete keno, ca (aye) kişeno. Dêv yeno, bawo-bawo cenîya cê kiştâ û Keçelek zî remayo. Dêv wano "Enî derbê ki Keçelekî day mi ro yewî nêday mi ro. Mangê mi kiştî, gayo qîro kişt, çewres hebî qazê mi werdî..."

Ti ra dima birayê Keçelekî kom benê pêser, wanê "Neqra dêvî hewl a, kam şêro neqra dêvî bîyaro ma rê?" Wanê "Keçelek wa şêro." Keçelek şono kîler ra neqra dêvî tiraweno, gêno beno. Dêv Keçelekî veyneno, dima kuweno, bide reseno, wano "Lîya-lîya Keçelek! Keçelek, to mangê mi kiştî, gayo qîro kişt, çewres hebî qazê mi werdî, ti enka a neqra mi benê kura?"

Keçelek dêvî ra wano "Mi gordê pêrdê to nayo, ma şeş birayî germê amnanî di to rê palî kerde." Keçelek neqre gêno beno xelis-neno.

Birayî Keçelekî ti ra dim wanê "Ena ray zî yew estora (mayîna) dêvî esta, wa Keçelek şêro, estora dêvî bîyaro." Keçelek wano "Lîya enka senî hewa ez şêra estora dêvî bîyara, estora dêvî qalî kena, sey mêrdiman qalî kena!" Birayî Keçelekî ra wanê "Estori bîyari." Keçelek xwu keno yew meyse, şono estori ser o rakuweno. Keçelek estori ra wano "Bê ez to bera." Estore veyndana wana "Dêv, dêv, dêv! Keçelekî ez berda!" Dêv yeno, ewnîyeno ki Keçelek nîyaseno. Dêv deno estore ro. Estore ra wano "Ti zî zana mi bixa-

pêna û ti zî zana ki ez Keçekekî ra xuy kena." Keçekek estori ra wano "Bewnî! Dêv to ro hêrs bî, bê ez to bera, bê ma şêrê."

Keçekek newe ra keno ki estori bero, estori veyndana wana "Dêv, dêv, dêv! Keçekekî ez berda." Dêv vazdeno, yeno çi Keçekek o çi çi yo. Di-hîrê çiwî deno estori ro, wano "Ti qey mi xapênena? Ti zî zana ez ki Keçekekî ra xuy kena."

Keçekek estori ra wano "Bewnî! Dêv to ra hêrs bî, bê ez to bera, bê ma şêrê." Senî ki Keçekek estori ra enhawa wano. Estori vengê xwu nêkena, Keçekek estori gêno beno. Dêv yeno, axur ra ewnî-yeno ki wiiş! Keçekekî estori berda.

Dêv Keçekekî dima kuweno, vazdeno wano "Lîya-lîya! Keçekek, enka ti kura benê ena estora mi? To mangê mi kiştî, gayo qîro kişt, çewres hebî qazê mi werdî, cenîya mi kiştî, neqra mi berdi. Ti aya estora mi kura benê?" Keçekek dêvî ra wano "Mi gordê pêrdê to nayo, ma şeş birayan germê amnanî di to rê palî kerde."

Birayî newe ra yew ca di kom benê, teraqnenê, teraqnenê, wanê "Teraqa dêvî zav weş a, wa yew ten şêro, dêvî bîyaro."

Kam şêro, kam şêro, wanê "Wa Keçekek şêro. Ma zî dêvî reydi biteraqnê." Keçekek wano "Lîya, enka ez senî şona dêvî ana? Mi endî derbî dayê dêvî ro, mi endî gurê seredê cê di ardî! Mi mangê cê kiştî, gayo qîro kişt, çewres hebî qazê cê werdî, cenîya cê kiştî, neqra cê berdi, ez enka senî şona dêvî ana şîma rê? Ez şêra mi tewîşeno, mi fetisneno, mi lete-lete keno." Wano "Nê! Ez nêşta şêra dêvî bîyara şîma rê." Birayê Keçekekî wanê, "Nê, şo dêvî biyare. Teraqa dêvî zav weş a."

Keçekek ti ra dima cilanê xwu bedilneno, şono daranê dêvî veceno. Dêv vecyeno yeno, ewnîyeno ki yew ten daranê cê veceno, veyn dano, wano "Lîya-lîya! Kam o daranê mi veceno?" Keçekek vengê xwu bedilneno, wano "Keçekek merdo, ez Keçekekî rê tabût virazena." Dêv keyfê cê yeno ca, wano "Vecê daranê mi."

Keçekek dêvî ra perseno wano "Nêza eno tabût Keçekekî rê beno

ya nêbeno?" Dêv zî wano "Ez Keçelekî hewl şinasnena, eno tabût seki mi rê bibo, Keçelekî rê zî beno." Dêv şono, dekuweno tabûtî mîyan, Keçelek zî serê tabûtî lez padeno. Keçelek dêvî xwu pol neno beno.

Dêv mîyandê tabûtî di wano "Mangê mi kiştî, gayo qîro kişt, çewres hebî qazê mi werdî, cenîya mi kiştî, neqra mi berdi, estora mi berdi. Keçelek, Keçelek! Enka ti mi kura benê?" Keçelek dêvî ra wano "Mi gordê pêrdê to nayo, ma şeş birayan germê amnanî di to rê palî kerde."

Keçelek dêvî gêno beno. Dêv zî tabûtî mîyan di zewte deno Keçelekî ro. Dêv Keçelekî ra wano "Wexto ki ti silma (silime; nêrde- wane) ro vecyenê, mela ti biçerxî bikuyê!" Keçelek wexto ki silman ro vecyeno kuweno, tabût şikyeno. Dêv mîyandê tabûtî ra vecyeno. Birayî Keçelekî dêvî ro kom benê, denê dêvî ro, dêvî kişenê.

Estanika ma ewta di qedîyay.

Ma ra zûrî Hûmay ra raşti, ma elbê esîri viraşti, kamî destê xwu tiro kerd, veşa.*

* Mi na estanike 21.07.2014 de, Gêl de, mehlaya Dize ra fekê Mela Behrî Gördükî ra, ey senî hawa vata, mi o qayde nuşte. Mela Behrî Gördük Gêl ra yo, o wext 80 serre bî. Wendiş û nuştîşê ey estbî.

EBIRI Û MIRCALI

Cayê bî cayê çînî bî, Ellay vêşêr yew çînî bî. Yew bizi bî ew (û) şîynî yaban di çeraynî ameynî. Bizi giwanê xwu pirî şit kerdîynî. D'ehbî bizêkê ca bî. Yew namê ca Ebiri bî yew Mircali bî. Wexto ki maya cîne şan di ameynî kîye ew îne mirdî şitê xwu werdîynî ew keyf kerdîynî. Bizi newe ra cimacan şîynî yaban ra çeraynî ew şan di ameynî kîye.

Rocê verg xwu fineno bendedê cîne. Verg xwu colin (lojine) ro fineno (erzeno) cêr ew yeno zerre. Maya bizêkan kîye di nîya. Verg Ebiri û Mircali weno ew şono. Bizi yaban ra çerena ew şan di yena kîye.

Bizi dena berî ro ew wana:

- Ez ama! Ebiri û Mircali mi rê berî akê.

Bizi ewnîyena ki veng û hes zerre ra nîno ew sax kena ki vergî Ebiri û Mircali werdî. Bizi dana piro şona. Yew sitil pirî mast kena ew gêna bena qazî rê. Bizi qazî ra wana:

- Qoçanê mi têt bike, hezey adir bike.

Qazî weyra di qoçanê bizi zav têt keno.

Verg zî tizî û fisî dekeno yew sitil beno qazî rê. Qazî didananê cê keno hezey konî ew kol keno.

Bizi û verg şonê ûra di pêresenê ew bizi fesali vergî ana. Dana verg ro ew kelpaçê vergî ver raşte dena. Bizi wirdi bizêkanê xwu ti ra vecena. Bizêkanê xwu xelisnena ew vergî kişena.

Ma ra zûri Hûmay ra raştî.*

* Mi na estanike 21.07.2014 de, Gêl de, mehlaya Dize ra fekê Mela Bahrî Gördükî ra, seke vata nuşte. Mela Bahrî Gördük Gêl ra yo û o wext 80 serre bi. Wendiş-nuştişê ey estbi.

QEWMO ZALIM

Yew qewm beno. Hûmay pîl o, ew padîşayê cîne o pîl rehmet keno. Yew mîçika (mîrçika) cîne esta qefes di, mîçika cîne ew ay çax usul enwa bîyo. Mîçika cîne esta.

Wanê padîşayê cîne wexto ki rehmet keno, enî xanedan î ew yew cayê cîne esto, sahe di pêser benê. Wextê cîne esto ew ena mîçiki veredeni ew ena mîçiki şêro seredê kamî ser o birewkuyo (binişo) ew ayî kenê padîşa.

Padîşayê qewmî mireno ew rahmet keno. Ew veynda mileti denê wa mileti bêro. Yanî xanedanî ew filan û bêvanî.

Wanê her kes şono. Ew yew xulam û axayê xwu zî estori weyşenê, ê zî şonê.

Xulam axayî ra wano "Axayê mi, ma enka şêrê ew mîçiki bêro seredê to ser o birewkuyo ew ti mileti rê se kenî yanî?" Axa xulamî ra wano "Heya mi ra bêro ew ez rindi kena. Heya ki mi ra bêro ez rindi kena ew ez baş kena."

Axa tadîyeno xulamî ra wano "Ti zî însan î filankes. La bêro mîçiki seredê to ser di birewkuyo ti se kenî?" Xulam axayî ra wano "Heya mi ra ame ew ez zulm kena."

Ew şonê sahe di vindenê, wext beno ew mîçiki verdeni. Mîçiki geyrena geyrena seredê xulamî ser o rokuwena. Wanê "Xelet xelet!"

Hîrê ray mîçiki veradeni ew heme hîrê ray mîçiki newe ra şona seredê xulamî ser o rokuwena. Wanê "Qay qismetê mêrdekî bîyo."

Xulamî kenê padîşa. Kenê padîşayê xwu ew eno pol ayo pol o zulm keno. Yanî heta ki yew çî henî zahmet bêro mileti ew o aywa (o hawa) hukum keno. Qesba (cîgere) cê honik nêbena.

Padîşa wano "Kam meyîtê cîne bimirow ew îne meyîtê xwu ber o (ro) vecê. Ez ende ceza dana cîne."

Îne gere ban qul kê, resne fîn vîyedê cê ya fînê binê çenganê cê bancê banî ser, meyîti berê. Qay qewm nêştow enwa eciz beno ew rocî yenê pêser. Axadê cê ra wanê "Axa axa! Ma şêrê ew ma belka ceza borê. De to hetî bî. Ma rê tena meyît banî ser a vetiş efo biko. Ma xwu rê meyîti ber o vecê. Ma ayo çîyo bîn xwu rê îdare bikê."

Axa zî wano "Xula ez zî nêawtana mi zî ceza ko." Wanê "Bibo nêbo belka qarişê to nêbo. Ti cê hetî bîyî." Axa şono deno ber o. Padîşa ewnîyeno ki axa yo ew cê ra cigiriyeno ew cê qorneno. "Bancî teber!" wano.

Axa tadîyeno. Wanê "To se kerd?" Axa wano "Xula ez qornaya. Mi ra cigirya."

Qewm axayî rayna raykenê ew padîşah rayna ti ra cigireyeno. Raya hîrine raykenê ew axa deno ber o. Axa şono zerre. Padîşa wano "Bê axayê mi." Padîşa axayî beno cayê xwu di roşaneno û hurmet keno. Tereqnenê senî hewa îcab kerd.

Padîşa wano "Ha axayê mi! To xeyr o?" Axa wano "Hal û hewal ew qewmî ez raykerda wato qenî enî ban qulkerdiş ma nêştê meyît ti ro vecê. Enî hewane ew qenî ma xwu rê meyîti ber o vecê."

Padîşah wano "Axayê mi!" Axa wano "Ha!" Padîşa wano "Yew qali nabînê min û to di esta. Hûmay zano ew ez û ti zanê. Cay qewm yew zano?" Axa wano "Nê!" Padîşa yanî xulam wano "Ma wexto ki ameyê pîya rayîr ra mi to ra wa 'Axayê mi, eki mîçiki bêro seredê to ser o birewkuwo ti se kenî?' To wa 'Xula heta mi ra bêro ez rindi kena.' Qey veng nêşî Hûmay? Xula şî."

Xulam wano "Qey nêkerd?"

Xulam wano "To zî mi ra wa. Mi zî wa 'Eki mîçiki bêro seredê mi ser o birewkuyo, heta ki mi ra bêro, ez zulm kena.' Veng nêşî El-layî?"

Axa wano “Şî!” Xulam wano “Qey mîçiki qoqda (seredê) mi ser o rokweti? Eno bi şeran zî ew bi eyati sucê ma yo ew ceza ma ya, Hûmay deno ma. Heşa! Hûmay hetî ceza çîn ya. Hûmay birahm o. Ceza ma ya yanî sucê ma yo. Dinya ew axret di Hûmay ceza deno ma.”

Xulam wano “Axayê mi şo, qewmî ra wace ‘Wa rindî bê, wa merhemet yewnan bikê, wa yewnan rê yardimçî (hetkar) bê. Ay rindîya cîne, merhemetê cîne bêro dekuyo qelbê mi ew ez zî cîne rê merhemet bika.”

Xulam yanî padîşa wano “Îne yewnan rê zulm kenê, merhemet nêkenê yewnan, o zî yeno dekuweno qelbê mi û Hûmay tealayî ez zî belayê serê cîne kerda.”*

* Mi na mesela 24.09.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra, fekê Mehmed Elî Kayayî ra arêkerde û nuşte. Mehmed Elî Kaya cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 80 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

LUYA DAT MEHMEDÎ

Cayê beno cayê çinî beno. Yew luya Dat Mehmedî bena. Dat Mehmed rocî ayrî (arêye) verdo, xur û luyi yena ayre. Luyi Dat Mehmedî ra wana "Dat Mehmed kinara bidi mi ez wena."

Kinara, wexto ki ayre geyreno ew dormarê dewldê ayrî di kinara manena. Dat Mehmedî wexto ki ayrî vindarnenê ew kinara todenê ew denê luyi a zî ena kinara werdînî.

Luyi Dat Mehmedî ra wana "Ti aya kinara bidê mi ez bora ew ez veyşan nêmana ew ma wesar bikuyê, ez to zewcnena." Dat Mehmed wano "Luyi bêmradi ti mi kura zewcnena?" Wana "Ti kinara bidi mi ez to zewcnena ew ez sozdê xwu ser o ya. Eki mi sozê xwu werd, ti mi bikşi."

Ew Dat Mehmed kinara deno luyi. Wesar beno. Luyi wana "Ez to rê şona xazgunê (xwazgînî). Keyna filan paşayê to rê wazena." Dat Mehmed wano "Ti enka senî şona keyna paşay mi rê wazena? Keyna paşay senî mi gêna?" Luyi wana "Ti veynenê, ez şona xwu rê weş kena ew to rê keyna paşay ana."

Luyi werdena şona kê paşay. Luyi paşay ra wana "Yew birayê mi esto gere ti keyna xwu bidi." O wano "Bew! Birayê to niştô mesrefê ma biko, niştô çîyo ki ez waca, ti bîyara meydan." Luyi wana "Ma xwu rê şênê ew ti keyna xwu bidi."

Xula paşa wano "Ez keyna xwu dena, ti gere nêza çend altunî, çend ker-mar ew keyna mi rê gere ti yew qesri zî viraza." A wana "Wa bo, wa bo."

Luyi yena wana "Birayê mi, xula mi to rê cenî waşti." Dat Mehmed wano "Lîya luyi wayê, ti mi xapênena ew paşa senî cenî dano mi?" Luyi wana "Paşa cenî deno to."

Yew roc luyi şona kê paşay. Luyi paşay ra wana “Qin’eta xwu bidê tay altunê ma estî ew ma altunanê xwu peymawenê.”

Luyi qin’ete kê cîne ra ana. Luyi şona çi ki cayî bî xwu rê geyrena ew xwu rê yew altun veynena. Luyi altunî ana koşedê qine’ti ro acêr kena ew qine’ti finena poldê xwu şona kê paşay. Luyi wana “Paşa qine’ta xwu bigîre. Ma altunê xwu peymawitî.” Ew paşa cenî û gedanê xwu ra wano “A qin’eti bîya. Kişta qin’eti şequeteyî belka cayî wexto ki îne altunî peymawitî ew altun şîyo ver.”

Îne qine’ti anê ew paşa ti ra ewnîyeno ki yew altun kişta qine’t o. Paşa cenîya xwu ra wano “Luyi zûrî nêkena ew bew altunî peymawitî.”

Luyi demê maneno newe ra şona kê paşay. Luyi paşay ra wana “Paşa ma gere ceneka xwu berê, veyveka xwu berê.” O wano “Temam! Luyê, ti şo ay ker-marê veyveki pêro bihedirne ew bîya verê ma, ma veynê.”

Luyi şona. Dat Mehmedî gêna yena. Verê kê paşay ro yew ro vîreno. Kê paşay zî serê enî royî do. Luyi Dat Mehmedî ra wana “Tî şo royî ver di xwu bane (viran; zûlût) bike ew cilanê xwu fîne aw mîyan ew kişta royî di roşe.”

Helbiki (mevace ke) luyi û Dat Mehmed tena yê. Luyi wana “Hao, hao! Bêrê mi ker-mar ard. De ay pêro malê mi, ker-marê mi, bi ay mayîandê mi ra pêro ro di şî. Ew bi qewmê mi ra ez û birayê xwu ma zor xelîsyayê ew birayê mi zî bane mend.”

Helbike cilê biray zî parçebîyay ê. Luyi wana “Birayê mi bane mend.” Paşa wano “Wax wax! Ew paşa êlê xwu qewmê xwu gêno yeno. Îne xwu peyê şelî di ronayo. Paşa yew qata cilanê weşî arda ew Dat Mehmedî ra deno ew sewlanê weşan cê pay deno. Cê gênê benê zerre di roşanenê. Ê (ey) zî veynda mêrdimandê xwu dayo, pêro yenê. Wanê “Paşa, ma zav ver kewtî wax wax! Eno zamay to amo ro di bi ker-mar û mêrdimanê xwu pede şî.” Paşa wano “De çî nêbeno, çî ma zav o ew ma ko biderdê.”

Xula veyveki weyşanenê mayîna xwu. Wanê "Qewmê cîne pêro merdî ew ma qewmê xwu cîne reydi raykê." Ew luyi cîne ra wana "Ez tikî şima ra ver şona kîye ber akena, caya pank kena, heme çî hedirnena. Şima heya veyveki bîyarê."

Luyi ena ray şona berdê yew dêvî ver. Kê (kes) cêro dêvî ra ew-nîyenê ew kilawa kê kuwena. Luyi dêvî ra wana "Vecî teber, vecî teber!" Dêv luyi ra wano "Bêmradi! Luyi se bîyo?" Luyi wana "Filan paşayî, filan dêvî êl (kom) kerdî fînenî to ser di, to kişeno!" Dêv wano "Ez se ka?" Luyi cê bena yew dêzi mîyan, dêza vaşî ya, xişn a. Luyi wana "Bê bew ez to dekanî dêzi mîyan ew ti xwu ûta di bilimne, îne amê, ez wana 'o kîye di nîyo.' Balê ena qesra to to ra nêgêrê."

Luyi dêvî dekanî dêza vaşî mîyan ew adir dêza vaşî ra nena. Luyi dormarê (çoşme) dêza vaşî ro şona yena ew kaykena, keyf kena, çepîkî cinena. Paşa vernîya êlî (şarî) kewto yeno. Paşa wano "Luyi luyi! To qey enka dêza xwu veşnaye? Zimistanî heywanê to veyşan manenê." Luyi wana "Sankî (ti wanî qey) timûtim ez birayê xwu zewcnena."

Xula îne yenê zerre şonê qesri ra ewnîyenê ew qesra cê ya. Fekê paşay akerde maneno.

Dat Mehmed veyveki beno zerre. Demê Dat Mehmed, keyna paşay û luyi pîya vîyarnenê.

Luyi birayê xwu ra wana "Ez rocî qestî xwu nêweş fînenî ew veyna cenîya to mi qeyta kena yan nêkena." Luyi yew zimistan xwu nêweş fînenî. Ceneki qay ca hewanena û ronena ew eciz bena. Cenî Dat Mehmedî ra wana "Ez nêştî waya to qeyta ka." Luyi Dat Mehmedî ra wana "De hedê! Pintîn û pîs, çîyekdê to çinî bî, mi enwa enwa kerd ew mi paşa xapêna ew paşay keyna xwu daye to. Ew enka zî ti nêştê cenîda xwu, cenîya to mi qeyta nêkena."

Ceneka Dat Mehmedî hêrs bena şona. Wana "Ti enwa bî, a to zor zewcnayo ew ez to hetî nêvindena." Luyi cile ra vecîyena, ce-

neki dim kuwena ew ceniki ra wana "Hûmay hesir kerda! Ez û bi-rayê xwu ma xwu rê enwa henekî (qestî; yarî) kenê. Eno çi yo ti vazdena şona, ez xwu rê henekî kena." Luyi yena newe ra dekuwena cili. Îne verê luyi ro yenê şonê ca qeyta kenê. Demekî luyi cili di mirena.

Îne wanê qay hema luyi weş a. Yew roc ewnîyenê ki boy yena. Îne şonê boça luyi gênê hewanenê ki kermî kewtî luyi. Luyi fînenê teber, ine luyi ra xelîsyenê.

Ma ra zûrî Hûmay ra raşti, ma elbê esîri viraşti, kamî destê xwu tiro kerd veşa.*

* Mi na estanike 10. 09. 2015 de, Gêl de, taxa Yenîşehîrî de fekê Nûrîye Bekile ra arêkerde û nuşte. Nûrîye Bekil embiryana ma ya û o wext 63 serra bîye. Gêl ra ya. Wendiş-nuştişê aye çin bi.

FIŞKÊ LUYAN

Cayê beno cayê nêbeno, dehbî luyî benê. Enî di luyî ûnbazê yewnan ê. Ew mêrdek zî bîrî mîyan di leşî goştî roneno.

Luyî luyî ra wana "Waya mi, bê ma şêrê yew ca, mêrdek leşî roneno, ma borî. Ey bew feqet ma gere borî, ma xwu bîrî mîyan di wişk kê. Ay wayîr yeno, ma ganî bê, ma serribirneno. Ma bîrî mîyan di goştê xwu wenê ew ma xwu bîrî mîyan di wişk kenê."

A yew luyî wana "Ûynê mi zav î."

Luyî yenê şonê dekuwenê bîrî mîyan, mirdî goştê xwu wenê, wenê, wenê. A yew wana "A luya ki yew ûynîya ca [a] ya." Wana "Waya mi, la to wa ûynê mi zav î, ew ma enka se bikê ew ma bîr di mendî!" A luya bîne wana "Xula waya mi, pêro ûynî xwu vîrî kerdî."

Luya ki ûynî ca zav î, a bîni ra wana "Ê to zî yew ûynîya to esta ew ûynîya to çi ya?" A luyî wana "Xula waya mi, ê mi yew a, a zî ma xwu bîrî mîyan di wişk û birîn kenê, ma goştê xwu werd, ma xwu wişk kê. Wayîrê goştî bêro bîrî ser bewnîyo ma merdê, linga ma ro beno ew ma bîrî mîyan ra fineno teber. Mêrdekî wexto ki ma bîrî mîyan ra vistî [eştî] teber ew bew ti xwu tînêda. Ma kam verê finîyayê teber ma xwu tînêdê ew mêrdek yeno, îne bîrî mîyan di. Şî goştê xwu werd ew xwu bîrî mîyan di wişk kerdo."

Mêrdek yeno wano, wano "Haaa! Enî mêratî, to dî qay mi leşî ronayî ew mi zav darû vist [eşt] bide, merdî. Mi wa, ma serribirnê ew bew merdê, be'cîyayê. Ez bale bîrî mîyan ra fîna teber ew ez şêra goştê cîne weka."

Mêrdek bîrî mîyan ra yew luyî visti teber, a luya bîni vengê xwu

nêkena, a luya bîn zî wexto vist teber ew wirdî luyî çilpo perenê ew mêrdek nêšto cîne bitewşo. Wirdî luyî hem mirdîya xwu goşt wenê hem zî bîrî mîyan ra xelisyenê.

Ma ra zûrî Hûmay ra raşti, ma elbê esîri viraşti, kamî destê xwu tiro kerd, veşa.*

* Mi na estanike 09.09.2015 de, Gêl de, mehlaya Çepanî de fekê Şerîfa Aktay ra arêkerde û nuşte. Şerîfa Aktay embiryana ma ya û o wext 64 serra bîye. Dewa Gêlî Basrafe ra ya. Wendiş-nuştişê aye çin bi.

ÛNBAZÎYA LUYE

Cayê bî cayê çinî bî, yew luyi bî.

Luyi wana "Ez emsar xwu rê şêra hec." Rayîrdê hecî sernena ki şêro hec.

Luy rayîr ra raştê yew şêrî yena. Şêr wano "Luyê wayê, ti şona kura?" Luy wana "Keko şêr, qismet bo, ez xwu rê şona hec." Şêr luyi ra wano "Ti mi zî xwu reydi nêbena?" Luy şêrî ra wana "Ti yenê bê, ez to zî xwu reydi bera." Şêr luyi reydi kuweno şono.

Luy û şêr epey ca şonê. Şonê şonê raştê yew heşî yenê. Heşî luyi ra wana "Luya wayê, ti şona kura?" Luyi wana "Qismet bo, ez xwu rê şona hec." Heşî luyi ra wana "Ti mi zî xwu reydi nêbena?" Luyi heşî ra wana "Ti yena bê, ez to zî xwu reydi bera." Heşî zî luyi û şêrî reydi kuwena şona.

Luyi û şêr û heşî epey ca şonê. Şonê şonê raştê yew vergî yenê. Verg luyi ra wano "Luyi wayê, ti şona kura?" Luyi wana "Qismet bo, ez xwu rê şona hec." Verg luyi ra wano "Ti mi zî xwu reydi nêbena." Luyi vergî ra wana "Ti yenê bê, ez to zî xwu reydi bera." Verg zî luyi û şêr û heşî reydi kuweno şonê hec.

Luyi û şêr û heşî û verg epey ca şonê. Şonê şonê raştê yew xozî yenê. Xoz luyi ra wano "Luyi wayê, ti şona kura?" Luyi wana "Qismet bo, ez xwu rê şona hec." Xoz luyi ra wano "Ti mi zî xwu reydi nêbena?" Luyi xozî ra wana "Ti yenê bê, ez to zî xwu reydi bera." Xoz zî luyi û şêr û heşî û vergî reydi kuweno şono.

Xoz û luyi û şêr û heşî û verg epey ca şonê. Şonê şonê raştê yew hewrêşî yenê. Hewrêş luyi ra wano "Luyê wayê, ti şona kura?" Luyi wana "Qismet bo, ez xwu rê şona hec." Hewrêş luyi ra wano "Ti mi zî xwu reydi nêbena?" Luyi hewrêşî ra wana "Ti yenê bê, ez

to zî xwu reydi bera." Hewrêş zî luyi û şêr û heşî û vergî û xozî reydi kuweno şono hec.

Hawrêş û luyi û şêr û heşî û verg û xoz epey ca şonê. Şonê şonê raştê yew dîkî yenê. Dîk luy ra wano "Luyê wayê, ti şona kura?" Luy wana "Qismet bo, ez xwu rê şona hec." Dîk luyi ra wano "Ti mi zî xwu reydi nêbena?" Luyi dîkî ra wana "Ti yenê bê, ez to zî xwu reydi bera." Dîk zî luyi û şêr û heşî û verg û xoz û hewrêşî reydi kuweno şonê hec.

Dîk û luy û şêr û heşî û verg û xoz û hewrêş pêro pîya rayîr kuwenê şonê hec. Rayîrê hecî zî zav-zav dûrî yo, çer-panç aşmî vêşêr rameno. Rayîr di veyşan benê. Wanê "Ma se kê, ma çi wenê?"

Luyi wana "Ma nameyanê xwu wacê. Ma vernî ra dest bi nameyandê xwu kenê, peynî di nameyê kamî vecîya, ma ê wenê." Wanê "Kam waco." Luyi wana "Ez waca." Luyi verê dest bide kerd wa:

"Lu ya, teştê ku ya.

Keko şêr o, tirş o, şimşêr o.

Heş a, pêro rêş a.

Verg o, boçderg o.

Xoz o, linggoz o.

Hewrêş o, mane pêro rêş o.

Dîk o, bikê fiko!"

Dîk peynî di nameyê cê vecîya, dîk vist erd serebirna werd.

Epey ca rayîr şonê. Şonê şone, newe ra veyşan benê. Newe ra nameyanê xwu wanê. Luyi wana "Reyna ez wana." Ew luyi verê dest bide kerd wa:

"Lu ya, teştê ku ya.

Keko şêr o, tirş o, şimşêr o.

Heş a, pêro rêş a.

Verg o, boçderg o.

Xoz o, linggoz o.

Hewrêş o, mane pêro rêş o!"

Hewrêş peynî di nameyê cê vecîya, hewrêş vist erd serebirna werd.

Epey ca rayîr şonê. Şonê şonê newe ra veyşan benê. Newe ra nameyanê xwu wanê û luy wana "Ez wana." Luyi verê dest bide kerd wa:

"Lu ya, teştê ku ya.

Keko şêr o, tirş o, şimşêr o.

Heş a, pêro rêş a.

Verg o, boçderg o.

Xoz o, linggoz o!"

Xoz peynî di vecîya. Xoz vist erd serebirna werd.

Epey ca rayîr şonê. Şonê şonê newe ra veyşan benê. Newe ra nameyanê xwu wanê, luyi wana:

"Lu ya, teştê ku ya.

Keko şêr o, tirş o, şimşêr o.

Heş a, pêro rêş a.

Verg o, boçderg o!"

Verg peynî di vecîya. Verg vist erd sere birna werd.

Luyi wextano ki goştê vergî werdîni tay goşt limit dekerd manedê xwu.

Epey ca rayîr şonê. Şonê şonê newe ra veyşan benê. Newe ra nameyanê xwu wanê, luyi wana:

"Lu ya, teştê ku ya.

Keko şêr o, tirş o, şimşêr o.

Heş a, pêro rêş a!"

Heşi peynî di vecîya. Heşi vist erd sere birnay werdi.

Luyi wextano ki goştê heşi werdîni tay goşt limit dekerd manedê xwu.

Epey ca rayîr şonê. Şonê şonê newe ra veyşan benê. Luyi û şêr mendî. Rayîr ra luyi manedê xwu ra goşt vecena fînena fektê xwu. Şêr luyi ra wano "Ay çi bî, to vist fektê xwu werd?" Luyi wana "Ez veyşan bîya, mi yew çimê xwu vet werd." Şêr wano "Luyi wayê, çimê mi zî vecê, ez bora." Luyi çimê şêrî vecena û çimê şêrî fînena fektê xwu, yew pişkuli zî erd ra gêna, fînena fektê şêrî. Şêr wano "Eno çim çend cal o!" Luyi wana "Xwura çimo çep cal o, çimo raşt şîrîn o." Luyi zav fişkin û zexel a.

Epey ca rayîr şonê. Şonê, şonê ew newe ra veyşan benê.

Rayîr ra luyi manedê xwu ra goşt vecena fînena fektê xwu. Şêr luyi ra wano "Ay çi bî, to vist fektê xwu werd? Luyi wana "Ez veyşan bîya, mi çimê xwu yo raşt zî vet werd." Şêr wano "Luyi wayê, çimê min ê raştî zî vece ez bora." Luyi çimê şêrî vecena û çimê şêrî fînena fektê şêrî. Şêr wano "Eno çim weş bî."

Luya fişkine hêdî çimanê xwu akena. Luyi şêrî ra wana "Bira şêr, yew colê biza polê raştî do, yew colê biza zî polê çepî do." Luyi wana "Ez şona polê raştî, ti zî şo polê çepî." Şêr korkankî deno piro şono. Luy zî çimanê xwu akena, ay cayan di kay kena. Şêr şono kura, luyi zî şêrî dima şona. Şêr şono, yew lewe ro kuweno. Luy zî keyf kena, şona ki goştê şêrî boro. Şêr xwu xereqeno, luyi zî vazdena şona şêrî ser.

Şêrî xwu ronayo, luyi paweno! Luyi xwu rê wana "Ez kuray bora kuray nêwera, qesba sîyay bora." Luyi kena ki qesba boro, şêr luyi dekeno bindê xwu, luyi kişeno.

Estanika ma weyta di qedîyayi. Ma ra zûrî Hûmay ra raştî, ma elbê esîrî viraştî, kamî destê xwu tiro kerd veşa.*

* Mi na estanike 29.07.2014 de, Gêl de, mehlaya Newa de, fekê Mahmud Karakaşî ra, seke vata nuşte. Mahmud Karakaş o wext 60 serre bi, Gêl ra yo. Wendiş-nuştîşê ey çin bi.

DÎK Û LUYI

Cayê beno cayê nêbeno. Yew dîk beno, yew luyi bena. Dîk vecîyeno yew dari ser û luyi zî binê dari di bena û badîn luyi dîkî aqil-yena.

Luyi dîkî ra wana "Bira se bîyo ti vecîyayî dari ser? To se kerdî û çi amo to serrî ser di?" Dîk luyi ra wano "Xula dewi pêrodayo, yew-nan ra mêrdimî kiştî ew dewi kor bîya. Ez zî tena menda ew ez zî ama ena dari ser." Luyi dîkî ra wana "Bira, de dari ser ra bê cêr. Ti dewi di bibi muxtar ew ez zî bena aza, ma newe ra ena dewi şên bikê."

Luyi fişkê ca zav î û nîyetê luyi xirab o. Luyi wana mela dîk dari ser ra biro cêr ew ez dîkî bora.

Dîk luyi ra wano "Yewna aza nanîk o, seyda ay banî xirabî do ew ti şo cê hetî û di azayî yew muxtar hema weş dewi şên bena."

Luyi wana "Xula esto ki aya aza kerg a ew ez şêra aya kergi bora, dima dîk rahat o ez yena dîkî wena." Luyi şona seyda banî, ewnîyena ki wîiş, aza tanzî yo.

Tanzî sereyê xwu berz keno luyi ra wano "Qaydê Hûmay rê mi ti asmînan ra waştîni, Hûmay to erd di da mi. Min û to rê newe bide ameyo." Tanzî ver dima luyi deno, de de de! Luyi xwu yew quli ro kena. Tanzî pey ra boça luyi gaz keno û boça luyi qerfîyena.

Luyi gelekî wext nabîn kuweno û newe ra yena şona binê dari. Luyi vengê xwu nêkena, wexto ki vengê xwu nêkena. Ena ray dîk tadîyeno ew luyi ra wano "Bira! Kanî ez bînî muxtar, ti bînî aza û ma ena dewi newe ra şên kerdîni! Ti şîya, veng û hes to ra nêve-

cîya." Luyi dîkî ra wana "Ez to rê yew çî waca?" Dîk wano "Wace."
Luyi wana "Heta ki eno aza ena dewi do, ray ena dewi şên nêbena.
To ra zî muxtar nêbeno û mi ra zî aza nêbeno."

Ma ra zûrî Hûmay ra raşti, ma elbê esîri viraşti, kamî destê xwu
tiro kerd veşa.*

* Mi na estanike 16.10. 2015 de, Gêl de, mehlaya Çepanî ra fekê Şahaddîn Canî ra girewte û nuşte. Şahaddîn Can, xalê min o, Gêl ra yo û o wext 50 serre bi. Wendiş-nuştişê ey estbi.

LUYI Û MAR

Cayê bî cayê çinê bî. Rocê yew luyi ew mar royî ver di sax di raştê pê yenê. Yewnan reydi dergaderg qalî kenê.

Luyi marî ra wana "Bê, ma way û birayê ronê ew ma yewnan di raşt bê." Mar luyi ra wano "Temam!"

Luyi marî ra wana "Bê paştîya waya xwu, ma awa royî ro vîrî do pol." Mar vecîyeno paştîya luyi ew xwu giran-giran anceno nêzdî vîyedê (milê) luyi. Mar xwu xafil di qirika luyi ro pêşeno ew luyi di xayîne keno. Luyi tersena ew sewbî çare nêveynena.

Luyi marî ra wana "Sereyê xwu bîya, ez to miçî ka." Mar sereyê xwu ano fekê luyi ver ew luyi fesali marî ana ew raşt yew di xirpika marî tebîşena. Luyi marî xeneqnena ew marî royî ver di saxî ser o raşt kena.

Luyi wana "Mi to rê se kerd to se kerd ew raştî enwa ya!"

Ma ra zûri Hûmay ra raştî.*

* Mi na estanike 16.08. 2015 de, Gêl de, mehlaya Dize ra, fekê Behçet Özkurtî ra arêkerde û nuşte. Behçet Özkurt cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 65 serre bi. Wendiş-nuştîşê ey çin bi.

XEZALI Û KESA

Seydkaran (seydvanan) sere bi xezali ser nayo. Xezali rayîr di şî û hetana ki a ra yeno vazdena. Xezali rayîr di raştê yew kesa yena. Xezali yena tîtaxedê kesa.

Kesa xezali ra persena, wana "To xeyr o, ti vazdena?" Xezali wana "Seydkaran sere bi mi ser nayo ew ma belayê enî seydaran dest kewtî!"

Kesa wana "Koff!" Xezali kesa ra wana "Kesa kesa! Qey ti ko-fena?" Kesa wana "Ma şêrê xwu cayî di bilimnê."

Xezali kesa ra wana "Kesa kesa! Seydkarî bêrê goştê mi wenê ew se beno to, ti kamî vîrî da?"

Xezali tadîyena xwu ra wana "Hella hella! Mewace ki ez hema kesa ra zî xirabêr a. Seydkarî bêrê mi kişenê ew goştê mi wenê. Kam goştê kesa weno?"*

* Mi na mesela 16.08.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra fekê Elî Eshed Kayayî ra arêkerde û nuşte. Elî Eshed Kaya cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 85 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

LUYI Û KESA

Luyi û kesa yew serrê tirinî ser o pêkuwenê.

Kesa wa "Serrê tirinî wa mi rê bo!" Ew luyi wa "Serrê tirinî wa mi rê bo!"

Wanê "Bêrê ma mesela wacê ew eki kamî qezenc kerd û wa serrê tirinî ay rê bo."

Kesa ew luyi mesela wanê.

Luyi kesa ra wana "Wexto ki asmîn viraştîni ew lacê mi zî ûra di westa bî. Lacê mi asmîn ra kewt merd."

Serrê tirinî kesa qezenc kena. Yanî asmîn Hûmay viraşto ew luyi zûrî kena.*

* Mi na mesela 16.08.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra, fekê Elî Eshed Kayayî ra arêkerde û nuşte. Elî Eshed Kaya cîranê ma yo, Gêl ra yo û o wext 85 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

ISKICÎ Û GOLALÎ

Dewi di, di cîranî benê. Manga yewî dewar yena, ew şono cîranê xwu ra gayî tiraweno ew manga xwu gay deno. Wexto ki ga manga gay deno ew manga ser a kuweno ew linga gayî şikyena. Semedê enî cîranî yewbîn reydi pêrodenê. Hukmat dekuweno nabînî cîne û îne ano mehkama Gêlî. Hekîm cîne ra perseno, wano “Qey şima semedê çî pêro dayo?”

Yew ten hakîm ra mesala wano “Hekîm beg, cenîya to manga ya, ez zî ga ya, mi cenîya to ga daya, ez kewta ew linga mi şikiyaya. Ma semedê enî pêro dayo.” Hekîm cîne ra zav hêrs beno.

Hekîm wano “Enî saf î yan raşt a mi ra enwa wato.” Hekîm tay is-kicî ew tay zî golalî wazeno ew ano. Enî dewican ver di roneno.

Hekîm xwu bi xwu wano “Eki enînan is-kicî werdî ez cîne tewqîf kena ew fînena zerre. Eki enînan golalî werdî ez cîne verdena wa şêrê ew xwura dewar î ew hayo zanê ew hayo wato.”

Iskican û golalan anê ew cîne ra wanê “Borê!” Yew ten veyn-deno wano “Mehemed Mehemed! Ayi ki şonê înan bore ew ayi ki mendî xwura ê ma yê.”

Îne golalan wenê mird benê ew xwura nêştê iskican borê. Hekîm cîne veredeno.

Hekîm wano “Enî dewar î hayo zanayo ew hayo wato.”*

* Mi na mesela 16.08.2015 de, Gêl de, taxa Welî Began ra, fekê Elî Eshed Kayayî ra girewte û nuşte. Elî Eshed Kaya embiryanê ma yo, Gêl ra yo û o wext 85 serre bi. Wendiş-nuştişê ey çin bi.

